

média technika

BROADCAST - FILM - MULTIMÉDIA - PRO AUDIO - VIDEO

XVIII. évfolyam 11. szám 2011. november Ára: 895 Ft

SZIGET 2011

Idén - tanulva az elmúlt évek tapasztalataiból-, új arculatú főszínpad született. Erre elsősorban a szebb megjelenés, a nagyobb biztonság és az előnyösebb szerkezeti megoldások mi-

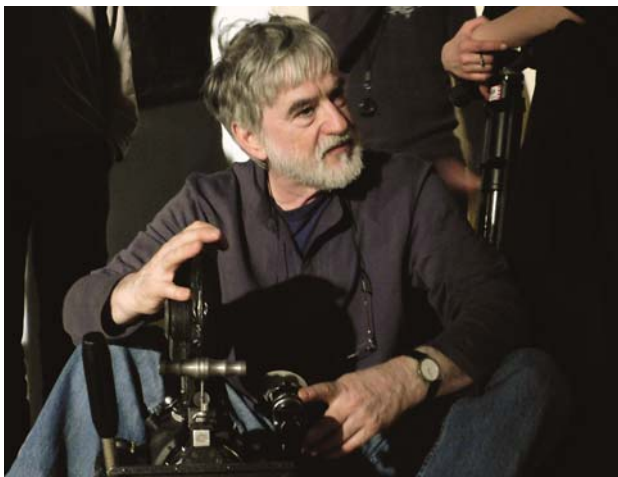
att volt szükség. A biztonságot elsősorban a nagy szélnek ellenálló, statikailag jobban megfelelő színpad kialakítás jelentette. Az új konstrukcióval a 120 tonnás színpadi vasszerkezet képes

volt megtartani a két, egyenként 70m²-s LED falat (összsúlyuk meghaladta a 8 tonnát), a 14 tonnányi hangrendszert és a 15 tonnányi világítási rendszert.

► **Cikkünk a 25. oldalon**

A szakma Kende János szemével

Ma már akár telefonnal, fényképező géppel is lehet filmet készíteni. Meg fog jelenni egy olyan amatőr filmes konkurencia, amelyikből azért a nagy számok törvénye szerint egy-egy izgalmas alkotás is kijöhet. Az új rendszer hibája az is, hogy a „profi”, az ezt a szakmát tanult fiatalok indulását egyáltalán nem segíti. Eddig az MMKA támogatásával évente öt-hat elsőfilmes szólalhatott meg. Most ennek nem látom a lehetőségét se.

► **Interjúnk a 32. oldalon**

Jeltovábbítás felsőfokon

A broadcast világában napjaink egyik fontos kérdése egy viszonylag egyszerűnek tűnő feladat megoldása: a jelet eljuttatni egyik helyről a másikra. Az elvárások sem bonyolultak: amit elküldünk, az akkor és úgy érkezzon meg, ahogy indult, és a költség legyen minél alacsonyabb. A távolság azonban lehet

hatalmas, kontinenseket ívelhet át, és fontos, hogy a továbbítás valós időben történjen, megbízhatóan, kiesés nélkül, még akkor is, ha a „közvetítő vonalban” esetleg hiba történik.

Erre a feladatra nyújt megoldást a Media Links cég.

► **Cikkünk a 10. oldalon**

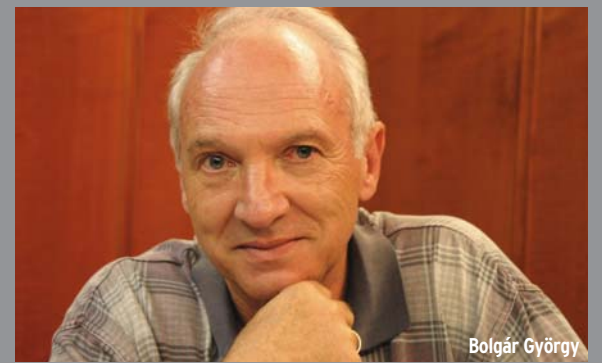

A hallgatók élőben akármit mondhatnak...

Semmit sem tudtam a rádiózásról. Azt viszont igen, hogy, mint diplomata szakra járó egyetemista, nem akarok a Külügyminisztériumba hivatalnoknak kerülni. Közgazdász sem akartam lenni. Viszont a magyar filmet azt szerettem, és ezért jelentkeztem rendezőnek a Főiskolára. Ötszázán voltunk, nem vettek fel. Ekkor hallottam egy cso-

porttársamtól, aki már az egyetemi évek alatt rádiózott, hogy felvették a külügybe és megürült a helye a Rádiónál. Ez nyolctól – ötig állás? – kérdeztem. Nem, nem – mondta. Akkor ez az én helyem. Jelentkeztem. Földi Iván hallgatott meg. Fölvettek gyakornoknak a hírszerkesztőségbe.

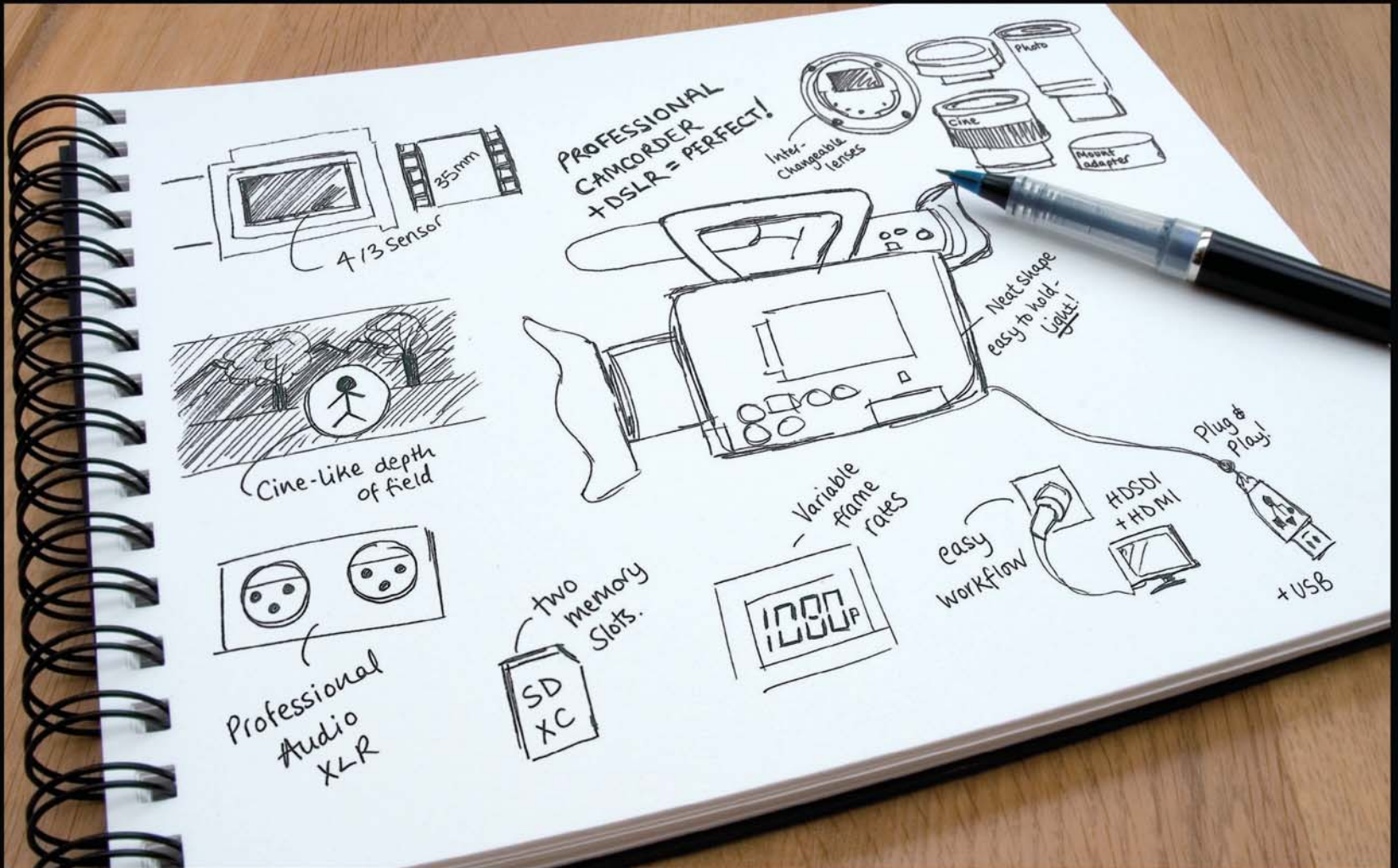
► **Cikkünk a 14. oldalon**

Bolgár György

Panasonic
ideas for life

**NE ÁLMODOZZON TOVÁBB,
MÁR ITT VAN.**

AZ ÚJ AG-AF101.

Folyamatosan történik újítás a videózás területén és a Panasonic élén jár abban, hogy ehhez a legmagasabb fokon hozzájáruljon.

Most, hogy megjelent az új AG-AF101 kamera, a Panasonic egy újabb lépést tett előre. Nagyon könnyű és egyszerű a használata, nagy méretű 4/3" képszenzorral van ellátva, képe majdnem megegyezik a 35mm-es mozikép hatású mélységélességnek.

Az AG-AF101 kamera rendelkezik azokkal a tulajdonságokkal, amivel egy professzionális videokamerának rendelkeznie kell, pl. 1080-as változó frémráta, professzionális XLR audio csatlakozó. Ezen kívül bármilyen optika szabadon választható, amivel képes együttműködni. Az SD kártyára történő rögzítés mellett a HD-SDI kimenetnek köszönhetően külső eszközre is lehet rögzíteni.

Teljesen egyértelmű, hogy a bámulatos AG-AF101 kamera teljesen megváltoztatja az eddigi szabályokat és újírja a videó könyveket. Ha teljesen komolyan gondolja a videózást és a legjobb minőséget akarja elérni, mindezt alacsony költség ráfordítással, akkor biztos lehet benne, hogy megtalálta azt az AG-AF101 formájában, amiről eddig csak álmódott.

MINDEN SZÁMÍT.

Design of the AG-AF101 is subject to change without notice.

www.panasonic-broadcast.com

AVCCAM

AVCHD

SD **XC**

PROVIDEO NAPOK

Új Panasonic kamerák és 3D projektor

Szinte törvényszerű, hogy a Panaudio, a nagy broadcast kiállítások után, a legújabb termékekből bemutatót tart partnereinek. Most is ez történt az idei IBC-t követő október első hetében, a Kalotaszegi úton található központban rendezték a ProVideo 2011. Videotechnikai termékbemutatót és Informatív Napokat.

Nem csak a legújabb videokamerán és az új 3D vetítők jelenthet újdonságot az érdeklődők számára – kezdi Kerekes Gábor, a Panaudio Kft. ügyvezető igazgatója a beszámolót -

Kerekes Gábor a kameráról magyaráz

AC-160 típusú Full HD-s kamerakörét, ami egy hármas család egyik tagja. Ezek abban különböznek egymástól, hogy a legolcsóbb közülük HD-SDI kimenet nélküli, SD kártyás AVCHD formátumot tud, míg a legdrágább P2 kártyás, HD-SDI kimenettel, és minden csatlakozással ellátott csúskamera. A hármas szám egyébként nem csak a kamerák számára jellemző, hanem az általuk nyújtott szolgáltatásokra is. Az egyik egy teljesen új optika, ami látványban is komolytá teszi a kamerát, mivel 22-szeres optikai zoommal, és a legújabb optikai stabilizátorral látták el. Ezen az optikán – a korábbiaktól eltérően - három beállító gyűrű van, így most az operatőr egy platformon állíthatja a fókusz, írisz, blende funkciókat. A kamera másik újdonsága a képfelvevő eszköz, ami itt három 2.2 megapixel MOS szenzor, így összesen 6.6 megapixel biztosítja a Full HD felbontást. A harmadik újdonság

maga a kodek, ami az olcsóbb verzióknál az AVCHD legújabb verziója, a P2-es rögzítéssel drágább kameránál, pedig a DVCPRO HD-n kívül, az AVC Intra is megtalálható.

A most bemutatott új kamerák közül az AG-AC250-es csúcsmodell 5000 euróba, míg a legkisebb az AG-AC131-es modell 3500 euróba kerül. A középső, itt bemutatott modell, az AG-AC160 pedig 4000 eurós árért, durván 1.200.000 forintért megkapható.

A Panaudio őszi bemutatóján a meghívott vendégek láthatták Kerekes Gábor előadásában azt a prezentációt, melyet a Panasonic az amszterdami IBC alkalmával az újdonságokról mutatott be az érdeklődőknek. Ennek volt egy hardver oldala, ami a készülékekről szólt, és volt egy külön előadásrész, ami a video tömörítéseket taglalta.

A bemutató külön szenzációja volt a Panasonic legújabb PT-AT5000-es Full HD 3D projektora. Az aktív szemüveggel nézhető kép, 480 Hz-es képfeldolgozással jelenik meg a vásznon, ami teljesen villódzásmentes élményt biztosít, akár egy plazma tévé képernyőjén. A bemutatón vetített Avatar jobb minőségű látványt nyújtott, mint a moziban vetített változat, részint mert élesebb volt a kép, élénkebbek a színek, és a mozgáshatás is tökéletesen jelentek meg a 3D-s képben. A vetítő, melynek a bruttó ára 900 ezer forint, nem csak házimozira alkalmas. 300.000 : 1 arányú kontraszt teljesítményével és

A Panasonic termékek széles választéka a bemutatón

hanem a most első alkalommal bemutatott LED-es lámpáink is, amik kifejezetten újdonságot jelentenek a kínálatunkban. A legnagyobb kínai gyártó, a Camlight termékeiből nem kevesebb, mint 15 fajtát mutatunk be, mindegyik dimmerelhető, műfény, napfény, sőt kevertfény világítást tudnak, és rend-

szerbe is állíthatók. Tartozékként komplex kis bőröndbe helyezhetők, amibe egyszerre három is elfér, állványokkal, kábellekkel, tápegységekkel együtt, amivel egy egész stáb ki tud vonulni és bárhol felvételt készíthet velük.

Most mutatjuk be először a Panasonic legújabb, AG

TÉMÁINKBÓL

HÍREK

4 Új Blackmagic Design felvevő-lejátszó

KIÁLLÍTÁS

6 A szerteágazó Evertz
8 Grass Valley az IBC-n

VIDEOTECHNIKA

21 A BBC Super HD-vel kísérletezik majd az olimpián

INFÓ

23 Ninja, Samurai, a Final Cut Pro és a DNxHD

FILM(ES)VILÁG

32 A szakma ma a nagyon kicsi koncon vitatkozik

Camlight LED-es lámpa

kimagasló 2000 ANSI lumen fényerejével bőven ki tud szolgálni akár egy 50 személyes mozi helységet is.

A Panasonic új 3D projektorát Európában az elsők között itt Budapesten láthatta a szakma.

(-sr-)

Play Box Grúziában

Grúzia legnagyobb kábeltelevíziós társasága, a Global Media Group a Play Box Technology céggel automatizáltta hatszornás rendszerét. A kulcsra-kész projectet a Play Box nemrég létrehozott broadcast-rendszer csoportja a finn

Qualitron rendszerintegrátor céggel közösen szállította.

A két sport-, két mozi-, egy gyerek- és egy általános szórakoztató csatorna műsorát teljesen fájl-alapú központból kezelik. A redundáns kijátszó konfigurációt egy AirBox Pro szerver

Play Box szerver

alkotja mindegyik csatornához, amihez két sokcsatornás AirBox Pro backup szerver csatlakozik biztosítandó a kelendő rugalmasságot.

A fájl-bázisú felépítést a Play Box saját eszközkészítő és munkafolyamat-tervező rendszere felügyeli, mely ma-

gába foglal interaktív on-air grafikát és sokcsatornás, soknyelvű hangot is. A feliratozást beépítették a rendszerbe, a külső anyagok fogadására szolgáló szerver a hálózat része.

A műsorokat egy központi 100TB-os, hálózathoz csatolt

tároló (NAS) őrzi, melyhez az utómunka kapcsán egy Final Cut Pro editorral hozzá lehet férni. A hálózat felépítése olyan, hogy a kimeneten még be lehet iktatni a műsorhoz címet, feliratot, és rögzíteni lehet a szerverben az élő műsorokat is.

Új Blackmagic Design felvevő -lejátszó

A Blackmagic Design szeptemberben jelentette meg az Intensity Extreme nevű olcsó, viszont kiváló minőségű videó felvevő és lejátszó egységét digitális és analóg jelekkel egyaránt dolgozó professzionális felhasználóknak.

Az új Thunderbolt (mennykő) technológián alapuló Intensity Extreme egyesíti magában a HDMI-felvétel és lejátszás jó minőségét, az analóg komponens, NTSC, PAL és S-Video formátumok, valamint a hangfelvétel és lejátszás kezelését olyan kompakt méretű eszközben, amelynek a működési feszültségét a Thunderbolt csatlakozón keresztül, például a laptop akkumulátorából nyeri.

A Blackmagic Design eszköze lehetővé teszi a HD kamera szenzoráról közvetlenül származó kép rögzítését, megkerülve ezzel a videó tömörítésre hivatott chipet. Az így rögzített jel igazi tömörítetlen videó.

Ezzel a felhasználók az editálás során túlléphetnek az HDV, vagy AVCHD minőségi korlátain.

Szombathelyen vége a szalagos korszaknak

A Szombathelyi Televízió (SZTV) októberben két Panasonic gyártmányú HD kamkordert vásárolt a Panaudio Kft.-től.

Panasonic AG-HPX371 P2HD kamkorder

Mint a Szombathelyi Televízió és Rádió Nonprofit Kft ügyvezető igazgatója, Velencei Pál elmondta, vásárlásukkal egyrészt frissíteni szeretnék az eszközállományukat, másrészt pályázat nyertek lehetőséget nyolc olyan nagyfelbontású kisfilm készítésére, amelyek a szombathelyi Iseum bemutatótermében a város 2000 éves történelmét fogják interaktív módon ismertetni a látogatókkal. Ezeket a filmeket már az új HD kamerákkal fogják forgatni.

A megvásárolt AG-HPX171 és AG-HPX371 P2 HD kamerákkal egyben azt is elérik, hogy végre megszabadulnak a szalagos munkafolyamattól, ráadásul a ProVideo 2011 Videotechnikai

Panasonic AG-HPX171 P2HD kamkorder

termékbemutató és Információs Napokon megvásárolt kamerákhoz egyéb kedvezmények mellett 5 év garancia is járt.

„Hamarosan a helyi tévének is át kell állni a digitális sugárzásra, ezért, bár a teljes rendszerünk nem képes még a HD felbontásra, ezzel a vásárlással elindulunk azon az úton, ami végül a teljes vertikum HD-re

való átállását jelenti.”- mondta Velencei Pál.

A Szombathelyi Televízió néhány évvel ezelőtt indult meg a korszerűsítés, amelynek során számítógép-alapú adáslebonnyoló berendezést vásároltak, PC-ken és Macintoshokon folyik a montírozás, és immár a kamerák szalagos rögzítése is a múlté.

Üdvözli Önt a DaVinci Resolve 8, Hollywood legerősebb színekorrektora!

A színekorrekció terén szerzett több mint 25 év tapasztalatát hasznosítva a DaVinci Resolve a világ legkedveltebb csúcsmínőségű színes fényelő (color corrector) rendszere. Egyedül a DaVinci Resolve-ot tervezték úgy, hogy állandóan valós időben működjön, így lépést tart Önnel, amikor igényes ügyféllel dolgozik. A legkreatívabb eszközkészletet és a kiváló képminőséget látva könnyű megérteni, miért használják a legtöbb hollywoodi játékfilmnél, hálózati televíziós sorozatoknál, zenei videók és a csúcsmínőségű televíziós reklámok készítésénél a DaVinci Resolve-ot.

Nagyobb kreativitás

A hatékony eszközkészletet Coloristok tervezték, coloristok számára. Az újszerű YRGB eredeti videó és a csomópont-alapú tervezés kreatívabb fényelést és szebb képek készítését eredményezi. Az RGB keverés, a megfelelő görbék kiválasztása, a homályosítás, az élesítés, köd, kulcsolás, zajcsökkentés és a 32 bites minőség kombinált ablakokban való kezelhetősége mind a DaVinci Resolve sajátja.

Kiváló számítógépes jelfeldolgozás

A DaVinci Resolve a GPU-k egész klaszterét használja a valós idejű komputeres végrehajtáshoz. Egyszerűen csatlakoztasson egy extra közös grafikus kártyát (GPU), hogy minél nagyobb teljesítményt érjen el. Akár három GPU-t használhat Mac OS X-hez, vagy tizenhatot Linux operációs rendszerben. Öné a szabadság, és nincs külön szoftverköltés! Egyszerűen csatlakoztassa a GPU-kat, amikor szüksége van nagyobb teljesítményre!

Automatizált érzékenység

A DaVinci Resolve számos automatikus eszközt foglal magába: ilyen a 99 pontos 3D ablak tracker, így ritkán van szükség manuális megoldásra. Automatikus a vizuális 3D illesztés, van automatikus fényelés, automatikus stabilizálás, automatikus háromdimenziós színillesztés, automatikus XML, AAF és EDL illesztés, valós idejű proxy, automatikus jelenet felismerés és még sok-sok más.

A világ legjobb kompatibilitása

Nincs még egy olyan rendszer, ami valós időben több fájl formátumot támogat, mint a DaVinci Resolve. Fényelje ugyanazon a timeline-on a kevert formátumú klipeket, származzanak azok RED és ARRI kameráktól még bayer formátumban is, vagy legyenek ProRes™ és H.264 tömörítésűek, esetleg tömörítetlen klipek – a végeredmény hibátlan. Használjon sokrétegű XML, AAF és EDL timeline-t a DaVinci Resolve-ba beépített editálás esetén.

DaVinci Resolve Lite

Ingyenes letöltés 1 GPU-ra és 2 node-ra korlátozva ugyanabban a 32 bites minőségben.

Ingyenes

DaVinci Resolve Software

Teljes felbontás korlátlan node-dal és több GPU-val., Használja harmadik fél vezérlő paneljét.

€745*

DaVinci Resolve

Teljes felbontás, a legmodernebb berendezések kezeléséhez a colorist vezérlő felületével

€22.275*

A szerteágazó Evertz

A RAI központ hatalmas, 8-as csarnokának egyik nagyméretű kiállítóhelyét foglalta el idén az Evertz. A stand központi bemutatóhelyén - hogyan is lehetne másképpen - a Magnumot helyezték el. A Magnum - az Evertz operátor szintű felügyeleti rendszere - ugyan nem újdonság, de a robosztus, jól skálázható web alapú rendszer kiváló lehetőséget nyújt az egyszerű rendszerektől a legnagyobb broadcast állomások felügyeletére, vezérlésére.

A standon a középpontban álló Magnum körül helyezték el azokat az eszközöket, amelyeket vezérelni, felügyelni lehet vele. Az IBC-n új modulokat, funkciókat mutattak be a Magnumhoz. A leglátványosabb talán a VUE, egy modern, céleszközökből felépíthető grafikus operátori felület. A céleszközök közt található monitorozásra, alarm-kezelésre, állapotfigyelésre, kapcsolásra, kontrollra, routolásra, stb. alkalmas eszköz. A VUE bármilyen Evertz eszközzel képes kommunikálni.

Egy másik fontos újítás az Intelligent Jelút (Intelligent Signal Path -ISP)) megoldás. Ennek segítségével az ISP az előre konfigurált jelformátumok alapján routoláskor közbeiktatja a megfelelő konvertereket. Ha a forrásunk egy HD 5.1 jel, de szeretnénk egy SD sztereo célba routolni, a rendszer automatikusan közbeiktat és felparaméterez egy konvertert, ami elvégzi a video és audio konvertálásokat. Ez nagymértékben gyorsítja a kapcsolásokat és természetesen minimalizálja a hibalehetőséget is. Szintén fontos megemlíteni azt az új szoftvert, amivel teljesen dinamikus tally és UMD kezelés valósítható meg az Evertz routert és multiviewert használó rendszerekben.

Természetesen a Vistalinknél - a mérnöki szintű felügyeleti rendszerrel - sem állt meg a fejlesztés, az IBC-n jelentették be a számos új funkcióval rendelkező legújabb, 10.7 verziót.

A korábbi Pharos terméket a Mediatort immáron Evertz logóval állították ki az IBC2011-en. A Mediator, illetve Mediator SC nagy csatornaszámú komplett playout megoldások számá-

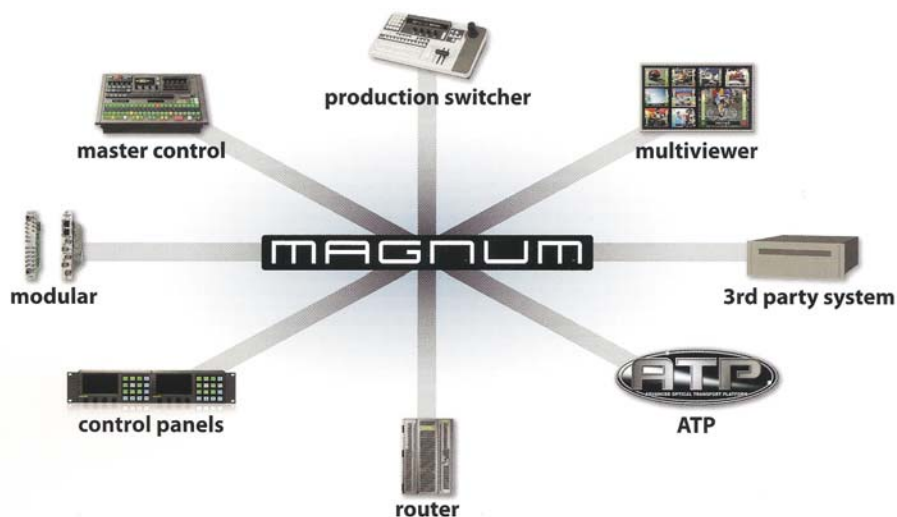
ra kínál teljes munkafolyamat automatizálási lehetőséget. A megoldás az ingestiótól kezdve a teljes munkafolyamat elemein át az adáskijátszásig minden lépés automatizálását, vezérlését ellátja.

Az Evertz szerverek kapcsán, feltétlenül szót kell ejtenünk egy jelentős projektről. A kanadai székhelyű High Fidelity HDTV (Hifi) csatorna új HD technikával felszerelt székhelyén számos Evertz termék és megoldás segítségével kezdte meg működését. A fájl-alapú Evertz megoldások közül mindenképpen ki kell emelni a Mediatort, a nagy-

az Evertz Media Servers (EMS) áll, melyre három EMS Media Ingest kliensen keresztül lehet az anyagokat feltölteni. A központi háttértárat az Evertz' Super NAS rendszere alkotja, nettó 140 TB tárolási kapacitással. A SAS meghajtókat használó tárolót könnyen akár több Petabyte-os kapacitásra lehet növelni. A Hifi-nél összesen 14 OvertureRT Live rendszert helyeztek el, melyeknek egyenként 6TB-os helyi tárkapacitásuk van. A teljes rendszert az Evertz Mediator automatizációs szoftver fogja össze, mely a korábban említett eszközökön kívül, többek között a csatorna vonalkód- és tartalomkezelését, ingest-jét, minőségellenőrzését, az Avid promo vágó rendszer workflow integrációját is vezérli. Ez a megvalósult rendszer is jól mutatja, hogy a még csak tavaly bemutatott szerver rendszer az igen nagyfokú integrált rendszerekben is jól megállja a helyét.

Az Evertz standja a 8-as csarnokban

A Magnum egységes felügyeleti rendszer

méretű Evertz Media Servert, illetve a playoutra használt OvertureRT LIVE-ot. A Hifi négy saját HD csatornával (Oasis HD, eqhd, HIFI, radX) indult és szolgáltatásként két másik HD csatorna (Galssbox BiteTV, auxTV) adás-lebonyolítási feladatait látja el. A technikai rendszerek középpontjában

Az Evertz Media Servers-hez az IBC-n új tároló blokkokat mutattak be, amivel még finomabban skálázható a rendszer, de a nagy újdonság nem ez. Az IBC-n beszéltek először az AVC ingest és playout modulokról. Mivel a rendszer szoftverkodekekkel működik, egy meglévő, már korábban installált

rendszer is könnyen upgradelhető újabb és újabb opciókkal.

A folyamatos fejlesztésekből nem maradtak ki a mátrixok sem. Ezeket az eszközöket is utolérte a zöldhullám, vagyis az EQX-ben - az Evertz routerek zászlóshajójában - mostantól elérhetőek „EQX Green Initiative”

keresztponthoz tartozó kártyák. Ezek kisebb fogyasztásúak, és ezzel együtt halkabbak is a frame-ek. Ezáltal kifejezetten nagy rendszerekbe és közvetítő kocsikba ajánlottak, hiszen a környezetvédelem mellett ezeknél a rendszereknél kritikus az áramfogyasztás, melynek csökkentésével a hődissipáció és a klimatizálás költsége is csökken. Új ki- és bemeneti kártyákat is bemutattak, új Frame Sync-es 3G-s I/O modulokat, valamint analóg I/O modul. Ez utóbbi azért érdekes, mert a teljesen digitális belső felépítésű routerbe az analóg jelek egy speciális, A/D átalakítót tartalmazó SFP modulon keresztül jutnak be, és hasonló módon jutnak onnan kifelé is. Bemutattak ezen kívül egy TDM router kártyát, aminek segítségével most már külső EMR router csatolása nélkül is lehet audiot küldeni egy EQX mátrix rendszeren belül.

Természetesen a multiviewerek népes családja is tovább bővült az IBC alkalmával.

Két érdekességet mutattak be, az egyik a VIP-M multiviewer, ami a VIP kártyás multiviewer családot ötvözi az MVP moduláris család fejlettebb monitorozási lehetőségeivel. A kisebb bemenet szám és a monitoring funkciók miatt kifejezetten MasterControl, vagy kijátszó környezetbe ajánlják. Mind-egyik VIP kártya rendelkezik alapvető audio- és video hibadetektálási funkciókkal, a VIP-M viszont képes pl. makroblokk hibák kijelzésére, vagy 5.1 audio kijelzésre is. A VIP-M multiviewernek bemutatott egy szintén frames kivitelű, 16x2-es routerrel kombinált verzióját is, ami egy kisebb adáslebonnyító technikai igényeit önmagában képes kielégíteni. Igazából már a multiviewerek is a moduláris platformba illeszkednek (fizikailag mindenképp), mégis

elég nagy és speciális csoportot képviselnek ebben a kategóriában.

A hagyományos(abb) VPND eszközök között is találtunk Amszterdamban újdonságokat. Nézzük ezeket felsorolás szintjén: IRD-t (DVB-S2 demodulátor), DVB-T és C demodulátor kártyát, kis 4x2-es routert, framesync-es downconvertert, integrált framesync-et, downconvertert, szétosztó erősítőt és logo inzerter kártyát (komplett playout lánc egy kártyában!) és végül 3D-s monitorozó kártyákat.

Mi jöhet még ennyi újdonsággal? Biztos vagyok benne, hogy a jövő áprilisi NAB kiállításon ismét sok újdonsággal ismerkedhetünk meg az Evertz standján.

KM

IBC2011

Gekko lámpák

A Gekko Technology cég LED-es film- és televíziós világítási rendszereiben jelentős szerepet kapnak a videó effektek és chroma-key munkák számára kifejlesztett, stúdiókban és külső helyszíneken is használható színes lámpák. Közülük a legutolsó változat a karess soft lámpa kék-zöld változata, a karesslite 6012FX.

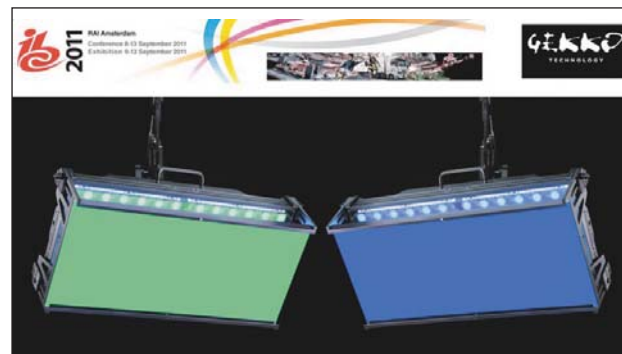
A kék (440 nanométer) és a zöld (525 nanométer) szín között kapcsolható lámpa 6x12 LED-es (600x300mm) panel, aminek a mélysége 165 mm, tömege 7kg a diffúzorral együtt. Fényének színe a szabályzási tartományban egyenletes, a keskeny sávú spektrális emisszió kiváló kulcsolást eredményez.

Lévén LED-bázisú a karesslite 6012 FX, sokkal hatékonyabb, mint a film- vagy videó

produkciónál még gyakran használt hagyományos lámpák, hő kibocsátása pedig elenyésző. Teljesítményfelvétele 85 W, külső felvételnél több mint 90 percig működhet folyamatosan két V-Lock akkumulátorral. DC-ből 12-40V-ot igényel XLR 4 kábelen keresztül, stúdióban váltófeszültséggel célszerű használni.

Alaplapra szerelt szabályzója van, a kapcsolható szektorok, az integrált DMX részei a specifikációnak. A beépített szóró rácscsal egyedüli lámpaként is minimális fényvesztéssel megfelelő fény ad, míg a két „tojástartós” opció a fényforrást többirányúvá teszi.

(sz)

HIRDETÉS

TVlogic Always ON-AIR

5,6" viewfinder monitor

DSLR kamerához

VFM-056W/WP

studiotech.hu/webshop

HA TÉVÉZEL... GV-T NÉZEL?

Grass Valley az IBC-n

A televíziós szakemberek nagy várakozással tekintettek az idei IBC-n a Grass Valley standjára és új termékeire. Kíváncsian várták, hogy a már áprilisban, az NAB-on bemutatott számos újdonság után - melyekről a Médiatechnika májusi számában olvashattak - vajon mi jöhet még. Mivel fog az IBC-n előrukkolni a több mint 50 éve a televíziózás piacán lévő neves amerikai gyártó.

When you're watching TV... you're watching GV („Ha tévézel... GV-t nézel”). Ez egy bátor kijelentés, de úgy gondolom, igaz. Az egyik vezető broadcast és professzionális megoldások szállítójaként a Grass Valley-nek a világon több mint 3000 aktív broadcast-, és több tízezer professzionális felhasználója van, akik a tartalom előállításához a Grass Valley eszközeit használják nap, mint nap.

Az IBC-n megtartott sajtótájékoztatót Alain Andreoli - aki a Grass Valley elnöki tisztségét január óta tölti be - ismertette az eddig elért eredményeket és a cég hosszú távú céljait. Január óta folyik a GV átszervezése.

A gyorsabb döntéshozatal segítségével egy dinamikusabb, a piac igényeire lényegesen gyorsabban reagáló szervezet állt fel. Erre szükség is van, hiszen olyan üzletágban tevékenykedik a GV, ahol a hardvereken futó szoftverek és üzleti megoldások határozzák meg a piaci pozíciót. Az elnök szerint az átszervezésnek meg is vannak az eredményei, hiszen az első félévben 50%-kal nőtt a GV megrendelés állománya. Ennek hatására mára a világ vezető kameralánc szállítója lett a Grass Valley. A magyar piac is bizonyára észre fogja venni az átszervezést, hiszen a teljes európai, illetve EMEA vezetőség lecserélődött.

KAMERÁK

A kamerák területén két jelentős bejelentésre került sor. A GV a Xensium™ CMOS kamerájának, az LDK 3000-nek új verzióját mutatta be. Az új LDK 3000+ második színkorrekciós lehetőséget és új szoftver algoritmusokat kapott. Az objektívek látómezőinek szélein meg-

figyelhető ún. kromatikus aberráció kiküszöbölésére a Grass Valley egy CLASS –Chromatic Lens Abberation and Sharpness Solution nevű eljárást fejlesztett ki. A szoftveres megoldás az objektívtől szabványos interfészen keresztül kapott adatok alapján dolgozik. A kromatikus aberráció minimalizálása mellett a kép

színeken történő megválasztása (triax vagy optika) jelenti. Egyik nap a golfközvetítéshez mindenképpen optika kell, de másnap egy triax kábellel előre bekábelezett stadionból kell közvetíteni. Ez mindaddig a kamerák, kábelek és CCU-k kicserélését jelentette. Az idei NAB kiállításon a Grass Valley már be-

A GV standja

Az új LDK 3000+ kamera

általános élessége is 40%-ot javult a kép jobb és bal szélein.

Ezekkel a fejlesztésekkel a Grass Valley „belépő” szintű HD kamerája a prémium kategóriájú kameraláncokat megközelítő funkcionalitást és minőséget kapott. Lehetőség van a régi LDK 3000-es kamerák helyszíni upgrade-jére is, nem szükséges a kamerákat a fejlesztés beépítésére. Az upgrade ára 3000 Euro. Említést érdemel még, hogy az új LDK 3000+ ára megegyezik a korábbi LDK 3000 árával.

A másik „kamerás” újdonságot a kameraláncok területén jelentették be. A HD közvetítő kocsit üzemeltető cégek számára napjainkban a legnagyobb logisztikai problémát a kamera-kábelek típusának külső hely-

mutatta az egyedi megoldásokon alapuló 3G Triax átvitelét, amely amellyel, hogy 25%-kal nagyobb távolságra képes elvinni a jelet a hagyományos HD triaxos kapcsolathoz képest, ugyanazt az adatátviteli lehetőséget, sávszélességet biztosítja, mint amit az optikai (3G Fiber) átviteltől megszoktunk. Így például 1080p 50/60 formátumnál is biztosítja a két vissza-irányú HD return jelet.

A legfrissebb fejlesztésű terméküket, a 3G Twin Base Stationt az IBC-n mutatták be. Az LDK 4420-as megjelöléssel rendelkező 3G Twin Base Station mind 3G Triax, mind single-mode optikai csatlakozással is rendelkezik. Ha tehát, a közvetítéshez triaxos kamera-kábelt kell használni, ezt egy-

szerűen közvetlenül lehet az új Base Station-höz csatlakoztatni. A maximális triax kamerakábel hossza ebben az esetben is 1500 méter. Ha ez a távolság nem elégséges, akkor a 3G Twin Base Station-höz optikai kábelt lehet csatlakoztatni, mely a szintén most bemutatott „field Converterben” (LDK 4426) végződik. A field converterbe pedig a 3G triax kábellel csatlakoztathatjuk a kamerát. Ezzel a megoldással, a teljes funkcionalitás megtartása mellett akár 6,5 km-es kamerakábel hossz is elérhető (1,5 km triax + 5 km optika).

Amennyiben 3G Fiber adapterrel felszerelt kamerát használunk, akkor a másik új field convertert (LDK 4425) használva tudjuk a 3G Fiber kábelt a monomódusú optikai átvitelén át a 3G Twin Base Station-hez csatlakoztatni. Ebben az esetben még a 6,5 km-es távolságnál is nagyobb az áthidalható távolság. Az eszköz mellett, hogy triaxos, illetve optikai kábel csatlakozási lehetőséget is nyújt mindössze 2 RU magas, és kis áramfogyasztása miatt közvetlenül sorolhatóak egymásra, tehát ideális megoldás közvetítő kocsikban való alkalmazásra.

VIDEÓ MIXEREK

A videó mixerek területén is egy teljesen új terméket mutatott be a Grass Valley. A korábban már széles körben elterjedt Kayak mixerek és a Kayenne Video Production Centerek tapasztalatait felhasználva elkészült az alacsonyabb árfekvésű, Karrera Video Production Center.

A Karrera egy teljes egészében digitális (10 bit 4:2:2) képkéverő, maximum 96 be- és 48 kimenettel. Természetesen HD/SD-SDI architektúrával rendelkezik, mely a kiválasztott be- és kimeneteken up/down/cross konverterekkel egészíthető ki. Minden teljes M/E sorhoz hat kulcs tartozik, melyek közül négy teljes értékű, kettő pedig csak linéaris és luminancia kulcsolásra alkalmas.

Az új mixer széleskörűen és rugalmasan használható funkciói kiválóan alkalmazhatók az intuitíven elkészített felhasználói interfész (GUI) segítségével. A Karrera változatos rendszeropcióinak köszönhetően a fel-

használó és a felhasználás igényei szerint konfigurálható, mindvégig meghagyva a továbbfejlesztés lehetőségét.

Két fajta frame mérettel rendelhető (4 RU és 8RU), melyekben 1-től 4,5 M/E-s konfigurációk összeállítására nyílik lehetőség. Mindkét frame-hez 2 vagy 3 M/E-s vezérlőpanel kapcsolható, vagy egy 1 M/E-s soft-panel GUI-val vezérelhető. A hardver lehetőségek mellett széles választékban állnak rendelkezésre szoftveres opciók, melyek segítségével akár speciális alkalmazások számára is testre szabható a Karrera. Ezek közé tartozik például a felhasználók által közkeletű Grass Valley's Double Take split M/E eljárás, mely jelentősen növeli az M/E-k számát, maximum 10 kimeneteken up/down/cross konverterekkel egészíthető ki. Minden teljes M/E sorhoz hat kulcs tartozik, melyek közül négy teljes értékű, kettő pedig csak linéaris és luminancia kulcsolásra alkalmas.

A Grass Valley a nagy bejelentések mellett számos kisebb terméket és megoldást is ismertetett az IBC2011-en. Tovább javították a sikeres EDIUS non-lineáris editáló szoftver és a K2 szerverek közötti együttműködést. A most bejelentett K2 EDIUS Connect opcióval lehe-

Az új Karrera képmixer

tőség nyílik az EDIUS 6-on a K2 szervereken tárolt klipek, adáslisták és programok direkt editálására, az anyagok átmozgatása nélkül. A GV standon bemutatták, hogy a MediaFUSE megoldás segítségével milyen egyszerű egy lineáris tartalom (adás) automatikus konvertálása a mobil és webes eszközök számára, akár a reklámok cseréjével is. Említésre érdemes még, hogy az NAB-on a K2 Dyno visszajátszó rendszeréhez bejelentett, új v2.0-ás szoftver hatalmas sikert hozott. Ezt jól mutatja az, hogy számos együttműkö-

dó sport grafikai alkalmazás készült el rövid idő alatt.

A Grass Valley fejlesztései az üzleti sikerek terén is megmutatkoznak. Az IBC2011-en jelentették be, hogy a GV és a holland DutchView Multicam cég között megkötött 5 éves együttműködés keretében két új „green” közvetítő kocsit adnak át hamarosan. Mitől is zöld, környezetkímélő egy közvetítő kocsit? A teljes rendszer környezeti terhelése közel 40%-kal kisebb a hagyományos felépítésű társainál. Ezt kisebb súllyal, modernebb erőforrás és energiatakaré-

kosabb eszközök beépítésével érték el. Talán nem is csodálkozunk, hogy a technikai eszközök között a legújabb Karrera képmixer, a könnyebb és kisebb fogyasztású Trinix NXT routert, illetve LDK 8000 Elite kamerákat és Grass Valley 3G Transmission rendszert alkalmazó Base Station-öket találhatunk meg. A tervek szerint az első ilyen zöld közvetítő kocsit már idén decemberben munkába fog állni.

Karrera 1 M/E soft-panel GUI

MEDIA LINKS

Jeltovábbítás felsőfokon

A broadcast világában napjaink egyik fontos kérdése egy viszonylag egyszerűnek tűnő feladat megoldása: a jelet eljuttatni egyik helyről a másikra. Az elvárások sem bonyolultak: amit elküldünk, az akkor és úgy érkezzon meg, ahogy indult, és a költség legyen minél alacsonyabb. Eddig ez valóban nem látszik bonyolultnak, de a gyakorlatban más a helyzet. A távolság lehet hatalmas, kontinenseket ívelhet át, a továbbítás valós időben történjen, megbízhatóan, kiesés nélkül, még akkor is, ha a „közvetítő vonalban” esetleg hiba történik. Ezen túlmenően az átviteli közeg és a formátum is igény szerint különböző, és a rendelkezésre álló sávszélesség is lehet korlátozott.

„Pixel perfect delivery” – ez a mottója az egyik legjobb megoldást kínáló cégnek, az IBC2011-en is résztvevő Media Links-nek. Az anyacég japán, a fejlesztések itt történnek, de leányvállalata is képviselete a világ több pontján megtalálható. A cég élenjáró a broadcast hálózati infrastruktúrára épülő jelátvitel terén, legyen az video, audio vagy adat. Ezeket a jeleket különböző platformokon (Ethernet, SDH, optika) képes

továbbítani nagy megbízhatósággal, különös tekintettel a QoS alapon nyugvó broadcast alkalmazásoknál. Ebben az esetben a rendkívül hatékony hibajavítás és a kiesésmentes („hitless”) jelátvitel igen fontos. Ez utóbbi értelemszerűen két külön átviteli utat igényel, adott esetben földrajzilag eltérő nyomvonalon. A rendszer automatikusan gondoskodik az eltérő hosszúságú utak szinkronizálásáról. Nagy előnye, hogy ilyenkor az egyik út meghibásodása esetén (legyen az néhány ms-os vagy több órás) az automatikus átkapcsolás még mérőműszerrel sem detektálható, hála a speciális szoftvernek, egyetlen bit sem vész el. Korábban a magas QoS elvárások kielégítésére TDM hálózatokat használtak, a Media Links bevezetésével mindez Ethernet alapú átviteli utakon is megvalósítható. Az átvitel igazodik a rendelkezésre álló sávszélességhez, akár ASI 1 Mb/s-tól a transzparens HD átvitelig. Ez a technológia hiba esetén valóban kiesésmentes átkapcsolást biztosít, szemben a TDM hálózatok átlagos 50 ms-os feléledési idejével, mely észrevehető zökkenést jelent az átvitt video esetében.

A Media Links több eszközt kínál, amelyek közül a zászlóshajó az MD8000-es család. Az MD8000EX 7 RU magas ház, melyben 24 kártyahely van a különböző modulok számára, így kielégítik a különböző interfészek (HD-SDI, SD-SDI, JPEG2000, DVB-ASI, STM-1, GbE, AES/EBU audio, E1) átvitelének igényét. Könnyű kezelhetőség jellemzi, a hátsó csatlakozóknál nincs aktív alkatrész. Teljesítményfelvétele 30 W kártyánként, a kapcsoló és vezérlő modulok esetén 80 W. Azt talán meg sem kell említeni, hogy minden folyamatos üzemre tervezett, menet közben cserélhető a kettős tápegység, a kettős ventilátor, stb., mindez folyamatos monitorozással. Kisebb testvér az MD8000, mely 4 RU magas, 9+3 kártyahellyel rendelkezik, az MD8000SX 6 modulós és 2 RU magas.

A Media Links különösen a sportesemények közvetítése terén ért el nagy eredményeket és mutathat fel komoly referenciákat: 2006-os labdarúgó világbajnokság, 2008-as labdarúgó Európa-bajnokság, 2010-es dél-afrikai labdarúgó világbajnokság (itt mintegy 600 SD, illetve HD eszköz működött kifogást-

A Media Links amsterdami standja

lanul). Egyik legutóbbi esemény a 2011. januári katar arab labdarúgó kupa közvetítése, és ez a cég bonyolítja le jövőre a lengyel-ukrán rendezésű labdarúgó Európa-bajnokság közvetítését is.

A sportesemények mellett több más komoly installációt is végeztek, ezek közül érdemes megemlíteni az ARD német közszolgálati televízió 17 helyi stúdióját összekötő rendszert, ahol magát az átviteli utakat, a WDM optikai hálózatot a Vodafone biztosította. A németek által csak „Hybnet Neu”-nak hívott rendszert 2010-ben tele-

pítették, ez a teljes redundancia elvén épült, több mint ötven MD8000EX egységet, és 600-at meghaladó interfész kártyát tartalmaz, az átvitel 10G/s-os. A tapasztalatok szerint az igen összetett rendszer nagyon megbízhatóan működik.

A japán cég igen komoly energiát fektet a hardver- és elsősorban a szoftverfejlesztésre, így próbál piacvezető maradni a magas színvonalú és rendkívül megbízható megoldásokat igénylő vásárlók körében.

Bódi János

HDR videofilm az IBC-n

Az állóképek speciális rögzítésére alkalmas High Dynamic Range (HDR) rendszer, vagyis az olyan nagy dinamikájú felvételek készítése, melynél a végeredmény az emberi szem látásának részletgazdagságával, mélységélességével vetekszik, közel másfél évtizede a kutatások tárgya. Az IBC2011 volt az a nevezetes alkalom, amikor a brit University of Warwick valamint a WMG kutatóközpont köré gyűlt tudósok és cégek (goHDR Ltd., Altera Toronto Technology Center) összefogásával a szakmai közönség is láthatta az első HDR-rendszerű videofilmet, a Morgan Lovers-t. (www.digital.warwick.ac.uk)

A bemutató jelentős érdeklődés mellett a kiállítás Future Zone-jában többek között olyan illesztő újítók közelségében zajlott, mint a Super Hi-Vision televíziót fejlesztő japán NHK.

Az érdeklődők az élőképek mellett rögzített HDR videót is láthattak, amit speciális Media Player játszott le részben HDR displayre, részben kis dinamikatartományú televízióra és laptopra. A HDR displayen valódi HDR kép volt látható, a laptopon és az LCD tévén viszont ún. tone mapping (tónusleképezés) technológiával, kockánként 20 különböző expo-

zicióval előállított kép jelent meg.

A HDR rendszer része a német Spheron VR cég full HD kamerája is, ami 30 f/s leképezési sebességnél 20 blebdeértékkal rögzít.

Az említett 15 év alatt számos HDR kamera és display jelent meg a piacon különböző gyártóktól, de egyetlen összetevő mindegyiknél hiányzott: a megfelelő tömörítési technológia, ami a teljes munkafolyamatot összefogja. Ez volt az, amit a WMG tudósai megoldottak.

Alan Chalmers professzor, a WMG International Digital

Laboratory vizualizációs kutatócsoportjának vezetője elmondta, hogy percenkénti 42 GB adat kezelése tömörítés nélkül nem praktikus. Az amsterdami bemutón a HDR adatokat a kamerán kívül nem tömörítették, viszont egy 24 TB-os tárolóba írták ki, bár közvetlenül a kamerában való tömörítés is járható út. Azt a célt követik, hogy megőrizzék az adatokat a folyamat során, és lehetőleg a meglévő infrastruktúrát használják. Keményen dolgoztak a veszteségmentes 100:1 arányú kodeken, de az IBC tétje, hogy további javulást érjenek el.

A demofilm felvételén: Alan Chalmers professzor mellett a HDR kamera

Aki közvetített már futballmeccset úgy, hogy a tribün árnyéka rávetült a pálya felére, az tudja, milyen nehéz megbirkózni egy olyan kép színtézisével, amikor a kamera követi a játékost a „világosból a sötétbe”. Mert nem elég, hogy az árnyékos rész és a napos rész között jelentős a színhőmérséklet-különbség, de ott van még a hatalmas dinamika különbség is. A HDR-rendszer képes lesz kezelni ezt a problémát is.

Hasonló a helyzet a golfközvetítésnél, ahol a kamera a labda követésekor szembekerül az ég kékjével, meg a fák és a fű zöldjével is. De nincs másképp az F1 monacói versenyén az alagutas szakaszon, ahol ma nincs kamera, ami képes a sötétből a világosba követni a versenyautókat, vagy úszóversenyeknél, ahol a vízen megcsillanó

fényekkel „harcol” a hagyományos kamera.

Kevesen ismerik még a szakemberek közül is a HDR-ben rejlő lehetőségeket. Persze vannak gyártók, melyek, mint például a Dolby és az olasz Sim2 HDR displaykkel, vagy a texasi AMP új 3 szenzoros HDR kamerával már felsorakoztak az újdonság mögé. Az sem utolsó szempont, hogy a HDR a 3D

kiegészítő technológiája lehet, mivel 3D szemüveg viselése nélkül is mélységi érzetet nyújt.

Ezért is volt hatalmas lehetőség az IBC-n a meglévő otthoni televíziókhoz is csatlakoztatható rendszer, és az első HDR videofilm bemutatkozása.

-NL-

A Morgan Lovers egy kockája három expozícióval

A HDR kép

HIRDETÉS

www.Panaudio.hu
Panasonic

FUJINON FUJIFILM **Manfrotto** **SWIT.** **GLIPECAM**
CAMPLEX **AZDEN** **Camlight**

E termékek hivatalos magyarországi forgalmazója a Panaudio Kft.

AG-AC130 - AG-AC160
AVCHD / DV memóriakártyás kamera

3x1/3", 3x2.2 MP
U.L.T. MOS
AVCHD és DV felvétel SD kártyára
1920x1080
HDMI és IEEE1393
22x optikai zoom
szuper optikai stabilizátorral
2xXLR hangcsatlakozó
+48V fantomtáp
intervallum felvétel
pre-REC felvételi funkció
2 db SD kártya aljzat

AVCHD
Full HD 1080
3 gyűrű: focus / iris / zoom
AG-AC160 kamera többlet tulajdonságai:
választható 59,94Hz / 50Hz, választható képkocka sebesség
LPCM/Dolby Digital hang, SD/HD-SDI kimenet

AG-AC130

3 150.-EURO

3 év
garancia!

AG-AC160

3 600.-EURO

AG-HPX371 F11 érzékenység
P2 memóriakártyás SD / HD vállkamera

P2HD

FUJINON FUJIFILM Full HD 1080

full-raster 1920 x 1080 pixel HD képméret
új, 2,2 megapixeles 3-chip MOS képérzékelő
AVC-Intra 100/50, DVCPRO HD, DVCPRO, DV, PAL/NTSC
20 bit DSP, fókuszegység, 10 bit 4:2:2
2 db P2 kártyahely, változtatható képkocka sebesség
1080/23.98PpF kimenet is, hullámalak monitor
vektorszóp, Uni-slot aljzat, távvezérlő aljzat

5 év
garancia!

FUJINON
17xHD optikával
és EVF keresővel

8 290.-EURO

Camlight

PL-2500
LED riport lámpa

5600K, 750lux (2m), **27W**
fényerőszabályzás
DMX512 vezérelhető
3200K szinkorrekción szűrő, lágyító
adapterről és akku-ról

HORDOZHATÓ- ÉS STÚDIÓLÁMPÁK

ÚJ!

379.-EURO

PL-4000D
LED riport lámpa

LED lámpa, 5600K
1600lux (2m), **45W**
Gold/V-lock akkumulátorról
és tápegységről
fényerőszabályzás, fókuszálás
2 db fényterelő
3200K szinkorrekción szűrő
lágyító, tápegység tartozék

ÚJ!

Szetthen is!

609.-EURO

AZDEN

audio technika made in Japan

305ULX
UHF ENG mikrofon szett

240 frekvencia
High-Gain antenna
Klipisz mikrofon
LCD kijelző
ceruzaelemes működtetés
XLR és miniJack csatlakozás
fejhallgató kimenet
50-15.000Hz
RF zajzár
hordtáska

SGM-PDII
kamera mikrofon
kamera mikrofon
Phantom Power (11-52VDC)
80-18.000Hz
szuperkardioid
S/N: 70dB (1 kHz at 1% THD)
robosztus fém ház
XLR 3-pin, szélszívacs

Akció!

489.-EURO

159.-EURO

1092 Bp., Ferenc krt. 26.
Tel.: 456-3003, 456-3002, Fax: 217-1288
www.panaudio.hu - studio@videopart.hu
Áraink nem tartalmazzák az ÁFA-t!

KIÁLLÍTÁSRÓL KIÁLLÍTÁSRA

HoloVizio C80 3D-mozirendszer

A Holografika Kft. 3D kijelzőkkel foglalkozó magyar cég, mely a HoloVizio™ 3D displayek mellett más saját, szabadalmaztatott holografikus technológiákat is fejleszt. A Holografika high-end megoldásokat kínál szemüveg nélküli, valódi 3D-s megjelenítéshez, eljárásuk eredetiségével egyedülállóak a világon. Az utóbbi két évben termékeikkel a világ számos jelentős kiállításán, bemutatóján részt vettek

BRÜSSZEL, BUDAPEST

A Holografika által 2010-ben kifejlesztett, részben EU-s projektek által finanszírozott HoloVizio C80 3D-szemüveg nélküli mozi rendszert először az ICT 2010 nevű összeurópai kutatási- és fejlesztési rendezvényen mutatták be Brüsszelben 2010 szeptemberében, de a Magyar Innovációs Techshow keretében idén Budapesten is megtekinthették az érdeklődők. (Lásd: Médiatechnika júniusi szám 3. és 25. old. valamint július-augusztusi szám 18. old.)

HOLLYWOOD

A Holografika sikeresen mutatta be szemüveg nélküli 3D mozi koncepcióját a nemrég Hollywoodban megrendezett globális „3D Entertainment Summit” médiaeseményen.

A 3D szórakoztatóipar vezető képviselőit felvonultató rendezvény jó alkalom volt arra, hogy a magyar cég világon egyedülálló nagyméretű 3D vetítésre alkalmas HoloVizio technológiájáról tudomást szerezzenek az amerikai filmipar vezető képviselői is, mint például az Avatart jegyző Cameron - Pace Group szakemberei.

A magyar részvétel a Nemzeti Külgazdasági Hivatal támogatásával jöhetett létre.

IBC2011, AMSZTERDAM

A szept. 9 és 13 között rendezett IBC 2011 médiatechnikai kiállításon a látogatók a HoloVizio technológia segítségével először láthattak valós, széles látószögben folytonos 3D mozgóképet egy európai integrációs projekt, a MUSCADE bemutatkozása keretében, az European Broadcasting Union

(EBU) standján. A HoloVizio megjelenítők az ismert szemüveg nélküli többnézetű (autostereo) rendszereknél valóságosabb 3D látványt nyújtanak, nem fárasztják a szemet, a 3D látvány folyamatosan, több néző számára is egyidejűleg élvezhető.

A 11 millió euró összköltségvetésű európai K+F projekt, amely a teljes 3DTV lánc megvalósítását tűzte ki célul, 12 partner együttműködésén alapul, melyek között olyan jelentős cégek szerepelnek, mint az EADS Astrium, a német

Vince Pace, az Avatar operatőre a Holografika információs standjánál Balogh Tibor ügyvezetővel

Fraunhofer Intézet, a Technicolor, a SES Astra, a Telecom Italia, a RAI, a Disney Research és az EBU.

KOREA

A Korea második legnagyobb városában, Gwangju-ban szept-

ember végén rendezett Asia Content & Entertainment Fairre a rendezők hívták meg a 3D mozirendszert, ami azonnal a vásár fő attrakciójává vált.

A vásár, melyet 45 országból mintegy 50 000 látogató nézett meg, nagyon fontos lehetőség

volt a Holografika számára, hogy az ázsiai piac számára első ízben bemutassa a szemüveg nélküli 3D mozi koncepcióját.

Ez volt a világon az első alkalom, amikor a nagyközönség a felvételtől a vetítésig a 3D light-field technológiával készült felvételt láthatott, konkrétan: a város polgármesterének megnyitó beszédét. Ezzel is jelezték, hogy a szemüveg nélküli 3D mozi technológia valósággá vált.

A polgármester beszédét két héttel az esemény megnyitójára előtt a Holografika által kifejlesztett ún. light-field többkamerás rendszerrel vették fel. A hang szinkronizálásához a hagyományos csapó segített, az utómunka során történt a light-field kamerák jelének videó fájlra konvertálása és elmentése is.

A HoloVizio platform keretén belül a fejlesztés kiterjed a kártya méretű 3D-s mobil eszköztől egészen a szemüveg nélküli 3D-s mozi több méter átmérőjű holoscreen display-ig. A Holografika cég is dolgozik a 3D-s kamera rendszerek és a 3D light-field formátum kifejlesztésén, a teljes munkafolyamatot átfogó 3D rendszerek megvalósításán.

Gwangju polgármestere a HoloVizio-kamera előtt....

...és a 3D mozi holoscreen-jén

„KETTŐ AZ EGYBEN” KAMERA PS-Cam X35

Az elektronikus filmgyártás rohamosan terjedt az elmúlt években. Annak, hogy ez így történhetett, hogy a rendezők, operatőrök, producerek megbarátkoztak ezzel a technológiával, több oka van.

Ezek közül a legfontosabbak: alacsonyabb forgatási költségek, egyszerűbb munkafolyamatok, egyre jobb minőségű végtermékek és persze a felvételi eszközök korszerűsödése. A gyártók igyekeznek kielégíteni a filmkészítők minden igényét, a kamerák mind külső megjelenésükben, mind kiegészítőik és funkcionálisuk tekintetében nagyon hasonlítanak a hagyományos filmes felvevőkhöz. Mindemellett az árak is egyre barátságosabbá válik, gondoljunk csak a nemrégiben megjelent Sony F65 kamerára. Vannak azonban olyan területek, ahol speciális felépítésű eszközökre van szükség, ilyenek például a filmes effektekhez használatos kamerák.

E területen jelent áttörést a német P+S Technik új, változó felvételi sebességű kamerája, a PS-Cam X35. Az 1990-ben alakult müncheni cég 1999-től sikeresen foglalkozik a digitális filmkészítéshez szükséges eszközök fejlesztésével és gyártásával. A nemrég megjelent X35

egy széles körben alkalmazható kamera, mely változtatható felvételi sebessége révén jól használható mind általános célú filmes felvevőként, mind pedig speciális effektek készítéséhez. A P+S Technik nagy gondot fordít a produkciós visszajelzésekre, ennek alapján döntött az új, mindennapi használatra alkalmas kamera kifejlesztéséről. Ennek eredményeként a produkcióknak nem szükséges kétféle kamerát vásárolni, vagy bérelni, külön technikust alkalmazni, az X35-tel lényegében minden feladat elvégezhető, ami a költségeket is csökkenti.

Az IBC kiállításon bemutatott PS-Cam X35 alkalmas lassított, vagy gyorsított felvételek készítésére, csakúgy, mint a folyamatosan növekvő sebességű (ramped motion) és az időkihagyásos (time lapse motion) rögzítésre. A kamera valójában „kettő az egyben” konstrukció, a normál sebességű („sync sound”) és az effekt kamera kombinációja. Ezt az egyedülálló flexibilitást a 0-450 fps tartományban folyamatosan változtatható felvételi sebességének köszönheti. Üzem módjai: a normál felvételi sebesség és a széles határok között mozgó effekt mód. Képpalkotó egysége 35 mm-es CMOS, kiegészítve a „global shutter” funkcióval. A hatékony képjavító algoritmus használatával igen éles, emelt kontrasztú kép érhető el. Alapérzékenysége 640 ASA, fényérték átfogása 11 blende. A kamera különböző IMS csatlakozós objektívvel használható, szabványos (Anton Bauer/V-lock) akkumulátor csatlakozása van, opcionálisan kézi távvezérlő is kapcsolható hozzá, a közeljövőben új elektronikus keresővel látják el. Többféle HD-SDI rögzítővel működhet együtt. 2D-s és 3D-s felhasználásra is alkalmas (S3D kompatibilis).

Néhány technikai paraméter:

- felbontása 1280 x 720 vagy 1920 x 1080
- csatlakozói: 2 x HD-SDI (1.5G és 3G kapcsolható), TC in/out, Frame szinkron, RS232/USB vezérlés
- rögzítő: HD módban 4:2:2 10 bites tömörítetlen. Az újabb verzióknál opcionálisan lesz 4:4:4 10 bit, illetve RAW módban 12 bit tömörítetlen felvételi lehetőség is. Belső memóriája 18 GB, mely 24 fps-nál 4 perc 8 másodperc rögzítésre képes, 150 fps-nál pedig mintegy 40 másodperc ez az idő. Tervezik a 9GB-os és 36GB-os változatot is.

A P+S Technik cég standja az IBC2011 kiállításon

A PS-Cam X35 az érdeklődés középpontjában

A kamera külsőre nem kifejezetten filmes felvevőnek néz ki, méretei: 343 x 157 x 179 mm, súlya 8,5 kg, teljesítmény felvétele tartozékok nélkül 90 W (12-30V). „Kettő az egyben” funkciója révén lehetőséget teremt az alkotói fantázia kiteljesedésére, hiszen ugyanazzal az eszközzel, ugyanazon forgatás alkal-

mával különböző effekteket készíthet, melyek jobban illeszkedhetnek a dramaturgiához, mindez a költségek növelése nélkül. Javasolt alkalmazási terület: dráma, fikció, dokumentum, természetfilm, sport, reklám, zenei klip, stb.

-BJ-

HIRDETÉS

PLAYBOX
TECHNOLOGY

100% funkcionalitás 25% költség. SD, HD és Streaming

A PlayBox Technology gyökeresen megváltoztatta a televíziós műsorszórás piacot örökre. Több mint 8000 SD, HD és a DVB csatornát üzemeltet több mint 100 országban. 100% funkciók 25%-ot fizet.

A PlayBox modulokkal időt, pénzt és nem utolsósorban emberi munkaerőt takaríthat meg. Költséghatékony megoldás, ami kedvező lehet azoknak a magyarországi felhasználóknak, akik automatizált adás-lebonyolítást szeretnének megvalósítani - a lehető legjobb áron.

Ez mind szép, de mi kell még hozzá? Igazán nem sok: egy számítógép, egy kompatibilis célhardver és egy kis képzelőerő. Képzelőerő ahhoz, hogy belássuk, milyen egyszerűen és könnyen lehet áttérni egy teljesen új technológiára, megkönnyítve ezzel mindennapi munkánkat. Azt, hogy az előző mondat helytálló, a magyarországi felhasználók visszajelzései és saját tapasztalataink bizonyítják. Ha jobban meg szeretné ismerni a PlayBox rendszert, kérjen **Demó Időpontot**

A HALLGATÓK ÉLŐBEN AKÁRMIT MONDHATNAK...

Interjú **Bolgár György** rádiós újságíróval

Bolgár Györgyöt, a kiváló rádiós újságírót jól ismeri a szakma és persze a rádióhallgató, tévé néző közönség is. Az általa készített interjúk számát talán senki sem tudja, oly sok, őt magát annál kevesebben kérdezték hosszú pályafutásáról.

Babiczy László most megtette.

A közgazdasági egyetemre járó fiatalember mit tudott a rádiózásról? Hogyan jött az ötlet, hogy első munkahelyed a Magyar Rádió legyen?

Semmit sem tudtam a rádiózásról. Azt viszont igen, hogy, mint diplomata szakra járó egyetemista, nem akarok a Külügyminisztériumba hivatalnoknak kerülni. Közgazdász sem akartam lenni. Viszont a magyar filmet azt szerettem, és ezért jelentkeztem rendezőnek a Főiskolára. Ötszázan voltunk, nem vettek fel. Ekkor hallottam egy csoporttársamtól, aki már az egyetemi évek alatt rádiózott, hogy felvették a külügybe és megürült a helye a Rádiónál. Ez nyolctól – ötig állás? – kérdeztem. Nem, nem – mondta. Akkor ez az én helyem. Jelentkeztem. Földi Iván hallgattott meg. Fölvettek gyakornoknak a hírszerkesztőségbe.

Hogyan érkeztek a hírek akkortájt a Rádióba? Hogyan tájékoztattak a világ eseményeiről?

Természetesen a legtöbb hír az MTI-ből érkezett, az MTI abszolút monopolhelyzetben volt. Telexen jöttek a hírek. Csak a fiatalok kedvéért mondom, a telex egy olyan szerkezet, mely a faxhoz hasonlóan továbbítja a szöveget, és egy hengeren lévő papírtekerésre íródik a hír az elfizető telex szobájába. A Magyar Rádió annyiban volt jobb helyzetben, mint más szerkesztőségek, hogy a Rádióknak voltak külföldi tudósítói: New York, Moszkva, Párizs, Bonn mellett a szocialista országok fővárosaiban is. Ezzel is lazult a totális MTI monopólium. Még ezen kívül is voltak forrásaink, ez abszolút unikum volt a magyar sajtóban, és én itt

kezdtem dolgozni, a lehallgató szobában.

Mit kellett lehallgatni?

A külföldi rádiókat. Igen, régi szovjet katonai rádiókon hallgattuk le a Szabad Európát, Amerika Hangját, a BBC-t, néha a moszkvai rádiót, mert az gyorsabb volt, mint a TASZSZ hírugynökség. Az adásokat magnóra rögzítettük és a fontosnak vélt híreket leírtuk, majd vittük a hírszerkesztőségbe a turnusvezetőnek. Innen tudtuk biztosan, hogy mint mond a Nyugat. Ez a lehetőség más

szerkesztőségeknek nem állt a rendelkezésére, ami nagy előny volt, és sokszor leadtuk a mi híreinkben a BBC-ben hallottakat. Persze olyan híreket nem használhattunk, hogy „moszkvai ellenzéki körök szerint Szaharov akadémikus ezt vagy azt mondta...” De minden reggel összeállítottunk egy belső tájékoztatót is az adásba nem kerülő hírekből, és ezt továbbítottuk a Rádió főnökeinek.

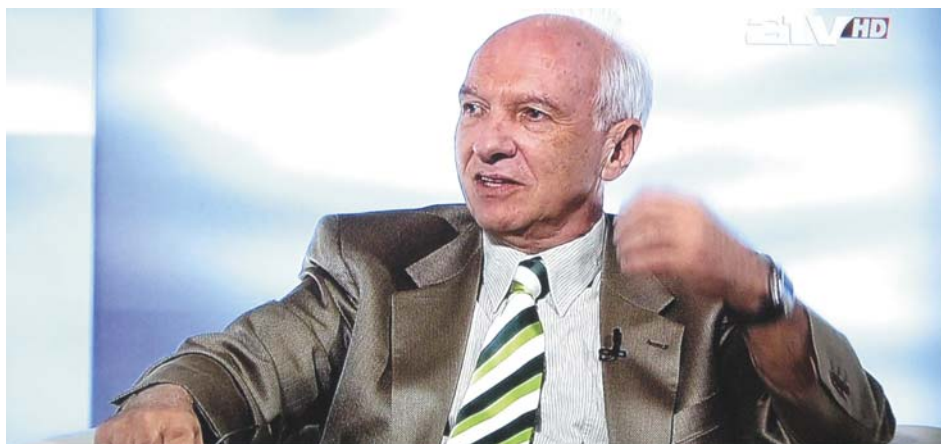
A leírt híreket ki olvasta be?

A külföldi rádiókban hallott, majd leírt szöveg a turnusveze-

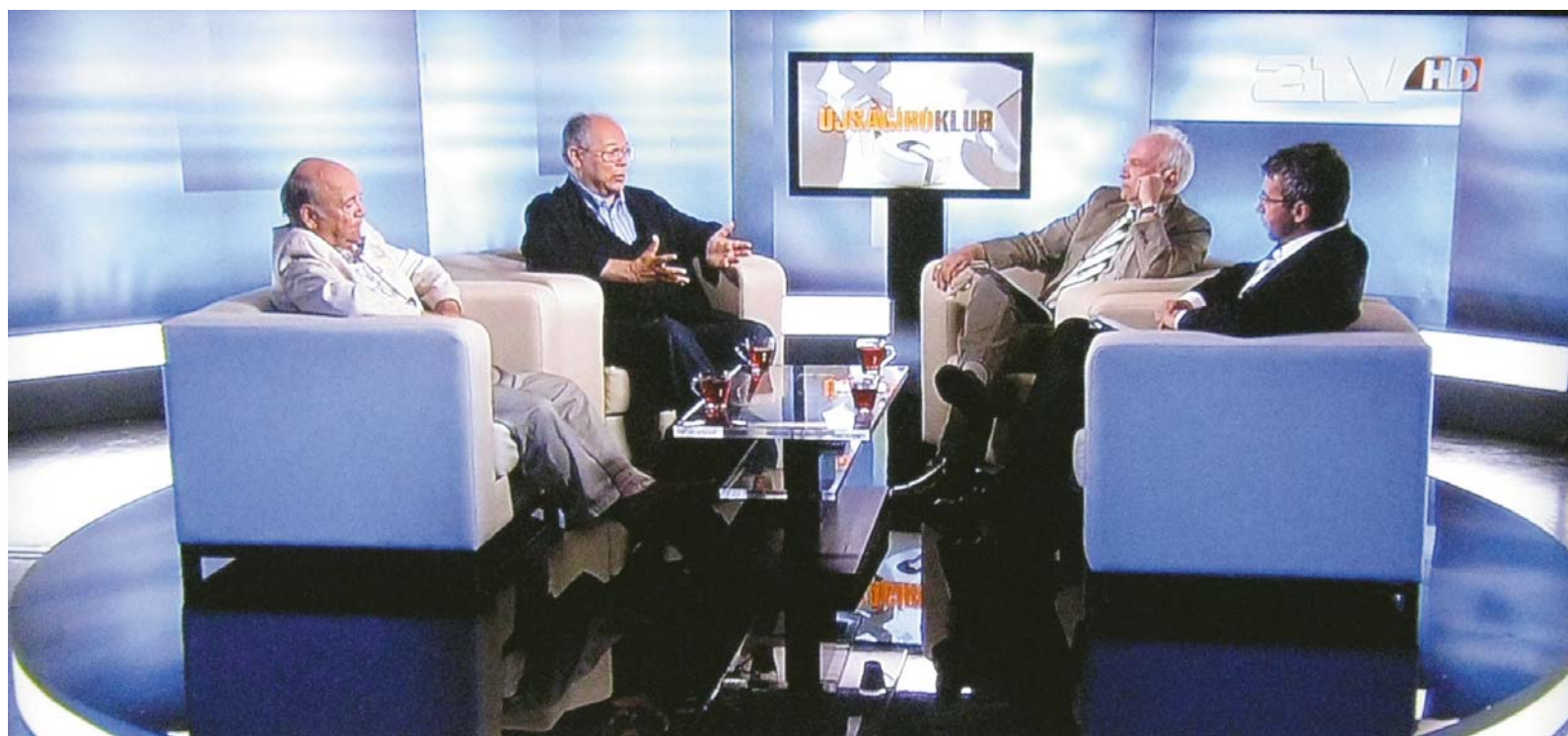
tőhöz került, aki kiadta a szerkesztőknek, ők beleírták egy hírbe, vagy abból írtak hírt, a turnusvezető összeállította a hírcsokrot és azt elküldtük egy csőpostán a tőlünk messze lévő stúdióba, ahol a bemondók olvasták be a híreket.

Mikor szólalt meg először a Magyar Rádióban?

1968-tól dolgoztam a Rádióban, ez 1972 körül lehetett. Ekkor már nem a lehallgatóban dolgoztam, hanem hírszerkesztő voltam és a Reggeli Krónikában – nem kis mértékben a fiatalok

Bolgár György

Újságíróklub az ATV-ben

nyomására – mód volt arra, hogy a saját híryanagait ma-gunk olvassuk be az adásba.

Hogyan emlékszel vissza az akkori rádiós munkamód-szerre?

A Reggeli Krónika élő adás volt, miközben a Rádió adásainak zöme rögzített, konzerv adás. Persze a riporterek riportjai, bejátszásként szalagról mentek, de a hírek élők voltak. A mag-nószobában a szerkesztő és asz-szisztense utasítására a tech-nikusok vágták és ragasztották a szalagot, hatalmas, asztalnyi méretű magnókon dolgoztunk. Tehát egy, vagy két technikus foglalkozott az anyagokkal, a stúdióból pedig, ahova átvonultunk reggel hat vagy hét óra előtt, ment adásba a Krónika. Ott is volt két technikus, közü-lük az egyik a magnót kezelte, a másik a stúdió hangot keverte. Jelen volt még a műsor szer-kesztője, az asszisztense is, és bent ült a műsorvezető meg a bemondó. Ez adásonként nyolc-tíz embert jelentett. Ez bi-zony ma már megváltozott.

Ugorjunk egy nagyot: 1988-tól 1992-ig a Magyar Rádió New York-i tudósítója voltál. Ez a magyarországi rendszer-váltás időszaka.

A rendszerváltás nem csak Ma-gyarországon zajlott, hanem egész Közép-Európában. Ameri-kában figyelték a változásokat, és igyekeztek informálódni. Mindennap történt valami az USA-ban, ami a mi rendszervál-tásunkkal kapcsolatos volt, és ezért még egy magyar tudósító is felértékelődött. Emberszámba vettek. Felvették a telefonomat, nyilatkoztak a magyarországi eseményekről. Ez korábban nem volt így. Fontosabbak lettünk.

Mennyire maradt meg kap-csolatod azokkal az újságíró kollegákkal, akikkel előtte dolgoztál?

Mindennapos kapcsolatban vol-tam többségükkel, mert naponta négy-öt anyagot adtam le, amit mindig személyesen vettek át a Rádióban. A 168 óra szerkesz-tőtől, Mester Ákostól Györffy Miklósig, Feuer Andrásig, de B. Tóth Lászlónak a Poptarisznyá-ba is rendszeren küldtem anya-got a popzenéről. Ez is a rend-szerváltáshoz tartozott.

Éreztél ebben az időszakban cenzúrát?

Nem, igazi cenzúrát nem érez-tem. Egy durva esetre emlék-szem. Csurka Istvánnak volt egy nyilatkozata, hogy ne lepődje-nek meg, ha Soros György kivo-nul innen, mert tönkrement. Ta-lálkoztam Soros Györggyel és készítettem vele egy interjút a 168 órának. Dühös lett és azt mondta, hogy őt ez a negyvenes évekre emlékezteti, és nagyon szeretné, ha nem ebbe az irány-ba menne a rendszerváltás. És erre kaptam a Magyar Rádió Vasárnapi újság című reggeli műsorában, melynek szerkesz-tője Győri Béla volt, egy olyan

hogy elmondják szabadon a vé-leményüket, beszélhessenek. Nekem csak moderálnom kell a műsort. Főnökeim csak azt kérdezték, nem félsz? A hallga-tók élőben akármit mondhatnak. Legfeljebb leteszem a kagylót, válaszoltam, ha olyat monda-nak. Havonta egyszer szerdán este kilenckor volt az adás. Ez nagyon holtidőnek számított. Néhány adás után elkezdtek mérni a hallgatottságot. Úgy százezren hallgattak. Ekkor már zajlott a médiaháború, és az em-berek is egyre kínosabbakat kér-deztek, szidták a kormány intéz-

gult, gyűlöletkeltő mondatait. Az nagyon nehéz, mert érzem, hogy nincs rajta fogás, akárhogy érvelek, nem tudok vele szót ér-teni. Nincs igazi kapcsolat, pár-beszéd.

Az észérvek jellemzik az ATV műsorát, az Újságíró klubot is. Itt a partnerekkel való esz-mecserén túl a külvilág ese-ményeivel, állításaival vitat-koztok, magyarázzátok az eseményeket. Hogyan tájéko-zódik Bolgár György, hogy legyjen, hisz napi rendszerességgel „osztja az ész”?

A Klubrádióban megbeszéli....

dramatizált pamfletet, melyben szerepelt Soros és én is, színész által megszemélyesítve, mely-ben kimutatták, hogy milyen nemzetellenes dolgokra vete-medünk. Lett is belőle nagy bot-rány, de megvédték. Cenzúra ekkor már nem volt.

Mondhatom azt, hogy a Be-széljük meg című műsor öt-le-tét Amerikából hoztad?

Igen, kint ez népszerű műsortí-pus volt. Sok és sokféle készült belőle. Ott a rádiózás egyik alapvető műfaja ez a telefoná-lós, „beszéljünk a hallgatóval” típusú műsor, mert el lehet jutni vele az emberekig. Amikor ha-zajöttem, evidens volt számom-ra, hisz ilyen műsor Magyaror-szágon még nem volt, hogy ezt érdemes kipróbálnom. Nem úgy, mint odakint, ahol a hallga-tó csak trambulín a rádiós szá-mára, hogy elmondja vélemé-nyét, szerepeljen, szórakoztas-son. Én úgy gondoltam, hogy negyvenévi csend után lehe-tőséget kell adni az embereknek,

kedéseit. Így hát 1993-ban áttet-ték a műsort szombat késő esté-re, ott úgyse hallgatja majd sen-ki. De lehetővé tették, hogy kéthetenként jelentkezzünk. Így adtak is, meg nem is. A műsoridő több, igaz a műsorhely kevésbé jó. De csoda történt: a hallga-tottság fölment két és három százalék közé! Nem csoda hát, hogy 1994 tavaszán rajta voltam a 129-es elbocsátási listán. Fél-év szünet következett, de aztán visszahívtak és folytathattam a műsort heti egy órában, dél-után háromtól. Ez már jó műsor-idő volt, majd heti két alkalom következett. Ez a sorozat tartott 2002-ig, amikor Kondor Katalin megszüntette a műsort. Kis kiha-gyás után folytathattam a Klub-rádióban.

Mi a legnehezebb ebben a mű-fajban?

Amikor nagyon előítéletes a be-telefonáló. Amikor látom, hogy bármit mondhatok, olyan, mint a betonfal, minden lepattan róla. És csak mondja, mondja az elfo-

Reggel felkelek, hallgatom a rá-diót, elolvasom az újságokat, nézem az internetes híreket. Ez egészen a műsorkezdésig tart.

Mennyiben segítik a tájéko-zottságot a véleményformáló barátok? Vannak ilyenek? Jut-e erre idő?

Nem én vagyok a kezdeménye-ző. Sokan hívnak telefonon, sok mindenről mesélnék, mert úgy gondolják jó, ha tudom. Hasz-nosnak gondolják az informáci-ót. Én ritkán kezdeményezek. Csak akkor, ha végképp nincs más lehetőség. De sokan hívnak közéleti emberek, politikusok is, hogy megosszák velem a vé-leményüket.

Rádióban és televízióban is dolgozó értelmiségiként, hogy látod, mi a két média esélye. Végleg legyőzi a televízió a rá-diót?

A nyolcvanas években még azt gondoltam, hogy igen. Amikor megjelentek a kis televíziók és a konyhában is lehetett egy „Junoszty” tévé, úgy éreztem

nincs esélye a rádióknak. Nagytot tévedtem. A televízió, az in-ternet, a filmnézés a mai világ-ban összemosódik, keveredik, valami furcsa egészet képez. Nézheted, hallgathatod mindezt a telefonodon, vagy a számítógé-peden, vagy a számtalan tele-víziós csatormán. De a rádió eb-ből a szempontból mozdíthatat-lanabb műfaj. Futás közben reggelente, autóvezetés közben a beszélő rádió jó társ.

Mennyire képes a ma Ma-gyarországának rádiózása, televíziózása hozzásegíteni hallgatóját, nézőjét valamiféle igazság megismeréséhez?

A helyzet sajnos romlik. Nem mondom, hogy nem kereshetők meg a tények, de ez egyre nehe-zebb feladat. A legnagyobb né-zettségű televíziók a minimális-ra vették vissza tájékoztatási kötelezettségüket. Ez borzasztó rossz irány, nem tudom, miért hagytuk, miért hagyjuk. A köz-szolgálati televízió mélyrepülé-se igen régen tart. Nem tesznek bele elég pénzt, tudást, szakér-telmet. És ma már egyre foko-zódó politikai nyomás alatt is kell működniük. És egyre keve-sebb tere van a más vélemény megszólalásának. A helyzetet rontja a kicsi magyar piac, ahol nagyon nehéz megélni és orgá-num csak veszteséges lehet. Ilyen kis nyelvterületen, ilyen kis piacon mindenki ki van téve a kormány kénye-kedvének, vagy jóindulatának.

Mit üzensz azoknak a fiata-loknak, akik erre a pályára készülnék?

Próbáljanak több vasat tartani a tűzben, mert nagyon nehéz szakma lesz ez a közeljövőben. Az elmúlt harminc évben úgy látszott, hogy ez egy nagyon nyitott szakma. Sok és sokféle ember kell ide. Most úgy látom, a lehetőségek drámaian szűkül-nek, a komoly újságírásra egyre kevesebb igény van. Nagyon sok szorgalom és kitarás kell, és még takarékoskodni is mu-szaj, mivel sok pénzt nem fog-nak keresni, mert a legszilár-dabb bátyák is repedeznek. A nyomtatott sajtón, az interne-tes portálokon át, a televíziókig senki sem tudja magát tisztessé-gesen fenntartani. És ha nincs szilárd anyagi háttér, akkor na-gyon nehéz!

Roland hangfelvevők

Az őszi nagy kiállítás-szezont (IBC 2011, Plasa) kísérő termékbemutatók özönéből ezúttal két új, a Roland műhelyében készülő professzionális hangrögzítő berendezést szeretnék kiemelni és közelebről bemutatni.

R-1000-es merevlemez rögzítő

R-1000-ES MEREVLEMEZES RÖGZÍTŐ

A élő, soksávú audio-felvétel „nagygyűjének” szánt R-1000 merevlemez rögzítő beharangozójáról korábban már olvashattuk e lap hasábjain. Ez a berendezés a házon belüli Cakewalk Sonar már létező, 40 sávú REAC rögzítő megoldását hivatott „PC-mentes” alapokra helyezni, amely a legmosztóább körülmények között is 100%-os megbízhatóságot ígér. A 3U magas eszközzel immár 48 monó csatornát rögzíthetünk 24 bit 44.1, vagy 48 kHz-es felbontás mellett, vagy 24 monó csatornát 96 kHz-en. Két R-1000-t MIDI-n keresztül szinkronizálva azonban megduplázzhatjuk a felvételi csatornák számát – akár 96 sávot is rögzíthetünk! Ilyen módon kaszkádba kötött két M-480-as keverőpult kapacitása is maradéktalanul kihasználható.

A rögzített sávokat broadcast wave (.BWF) formátumban tárolja a készülék a moduláris, cserélhető merevlemezén, vagy SSD-n. A lemezek cseréje pillanatok alatt végrehajtható, így akár több napos, folyamatos felvétellel is használható a berendezés, ami jól jöhet pl. fesztiválok alkalmával. Az R-1000 képes továbbá Wordclock, SMPTE, és

Black Burst videó szinkronjelek vételére és továbbküldésére, amelyet a rögzített fájlokban tárol is a későbbi tévés alkalmazások számára. További előny ebben a környezetben a frame-pontos markerek egyszerű kezelése az eszközön. A moduláris merevlemezeken egyenként is csatlakoztathatók utómunka-állomásunkhoz, de az R-1000 is megjelenik külső USB-s tárolóként, illetve fogad USB médiát, melyre kimásolhatjuk a felvett anyagot.

További fejlődés, hogy az R-1000 sávonkénti visszajátzásra is képes, így nem csak teljes értékű backing-track eszközként, de akár virtuális hangbeállításra is használható az előző koncert sávjainak birtokában, ami a beállási időt jelentősen lerövidítheti pl. egy komplett turné alkalmával.

Nagy hangsúlyt fektettek az R-1000 esetében a távvezérelhetőségre. A Roland professzionális eszközei mind rendelkeznek RCS-szel (Remote Control Software), az utóbbi időben pedig érkeznek a Mac-es verziók is. Nincs ez másként esetünkben sem, az R-1000 vezérelhető USB, RS-232, GPI és MIDI kapcsolaton keresztül, emellett minden Roland V-Mixer felületéről teljes kontrollt kapunk az

eszközök közötti REAC jelfolyamba ágyazva. Rack-ben duruzsoló R-1000-ünk funkcióit tehát bárholnan elérjük anélkül, hogy akár csak egy ujjal is hozzá kellene nyúlnunk.

A REAC megnevezés szokás szerint a Roland Ethernet Audio Communication digitális kapcsolatot jelenti, az R-1000 négy REAC csatlakozóján fogadja és küldi az audio jeleket. A berendezés azonban képes önállóan is színpadi egységeket (Snake) kezelni, annak analóg előfokozatait távvezérelni és beállításait elmenteni, így V-Mixer nélküli rendszerben is tökéletesen használható. A sztereó monitorozási lehetőség segítségével pedig bármely csatornába vagy csoportba azonnal behallgathatunk.

Noha a REAC-protokoll a Roland eszközei között biztosítja a megbízható és alacsony késleltetésű digitális jelátvitelt, a tavaly óta elérhető S-MADI konverter megvalósítja a kompatibilitást bármely MADI alapú rendszerrel, ezen keresztül tehát az összes ismert digitális keverőpultgyártó konzoljához egyszerűen csatlakoztathatjuk az R-1000-et!

R-26-OS FELVEVŐ

A másik említett professzionális felvevő eszköz az R-26 elneve-

zést kapta, és 6 sávú képes rögzíteni max. 24 bit 96 kHz-en, .BWF, .WAV vagy .MP3 formátumban, SDHC kártyára. Érdekes koncepció, hogy irányfüggetlen és irányított karakterisztikájú beépített mikrofonpárral is felszerelték, melyek szimultán használhatók. Található rajta emellett két XLR/TRS bemenet plug-in sztereó mikrofon bemenet is. E forrásokból tölthetjük fel szabadon a 6 monó felvételi

csatornát az aktuális szituációnak megfelelően. Az eszköz a Roland VS szintű (legjobb) mikrofon-előerősítőit kapta, a navigációt pedig megkönnyíti a nagyméretű érintés-érzékeny kijelző. További érdekessége, hogy számítógépünkhöz csatlakozva USB-audio interfészként is működik, így a hozzá mellékelt SONAR LE szoftverrel komplett munkaállomást kapunk.

Gyimesi Bence

R-26-os professzionális felvevő

A Valóvilág hangrendszere

Az Audmax, a Rexfilm Kft és az RTL Klub Valóvilág (VV) című műsorának közös története 2010 őszén kezdődött, amikor a két installációval is foglalkozó cég együttműködve telepítette a VV hangrendszerét.

Az eszközök kiválasztásánál nagy szerepet játszott, hogy a keverőrendszer gyorsan elérhető legyen, egyszerű kezelőfelülettel rendelkezzen, használható legyen az audio hálózatos megoldás, fontos a nagy csatornaszám, valamint az összeállítás megbízhatósága.

Még 2010 októberében zajlott a telepítés, az akkor épülő Villá-

ba. A műsorkészítők igényeinek megfelelően két különálló rendszerben kellett gondolkodni azaz a lehetőséggel is számolva, hogy esetleges üzemzavar esetén a két rendszer "vésszüzenben" átvegyen egymástól feladatokat. A műsorkészítés legfőbb sajátossága, hogy 24 órában, párhuzamosan két műsorfolyamot rögzítenek, és ezekből készítsék el

a napi összefoglalóra összeválogott anyagokat.

Természetesen ez így egyszerűnek hangzik, de a valóságban kicsit bonyolultabb. A lényeg, hogy két külön pulton két külön keverés készült, és azt kellett rögzíteni.

A telepítésnél további bonyolalom volt, hogy fizikailag egy-

mástól messze levő helyeken kellett sok-sok csatornát csatlakoztatni a rendszerhez. A Villa oldalában a fixen telepített térmikrofonok jelét kellett fogadni,

Allen&Heath iLive 144

Valóvilág villa

HIRDETÉS

www.rolandssystemsgroup.net

V-Mixer M-480

LIVE MIXING CONSOLE

A V-Mixer sorozat legújabb zászlóshajója

- 56-bit belső jelfeldolgozás
- 48 csatorna / 19 busz / 8 mátrix / 6 sztereó FX csatorna
- 12 db 31 sávú GEQ / 8 sávú PEQ
- 4 sávú PEQ, dinamika effekt és Delay minden csatornára
- 4 sávú PEQ, limiter és Delay minden kimenetre
- Kaszkád funkció (akár 96 csatorna keverhető két M-480-al)
- Teljes körű mentési lehetőség (beleértve az előfok beállításait is)
- Teljes körű kompatibilitás a már meglévő REAC eszközökkel
- Közvetlen kapcsolat számítógéppel vagy az R-1000-el, sok-sávú felvétel készítéséhez.

R-1000 ● Akár 48 csatorna felvétele/lejátszása ● BWF felvételi formátum ● Érintés-érzékeny kijelző ● Teljes körű kompatibilitás a már meglévő REAC eszközökkel.

R-1000 MULTI CHANNEL RECORDER

Roland
Systems Group

Képviselet: Roland East Europe Kft. 2045 Törökbálint, FSD Park 3. | Tel.: 06 (23) 338-041
info@rolandee.hu | www.rolandee.hu

a stúdióhoz tartozó CAR szobában pedig a videós világ felé kellett sok kimenetet biztosítani, illetve itt csatlakoztak a villalakók vezeték nélküli vevői.

Az így széttelepített DSP egységeknél az is megoldásra várt, hogy a saját csatlakozóikon érkező jeleket továbbítani tudják a másik DSP felé is, illetve onnan vissza.

Erre egy Ethersound hálózat kiépítése jelentette a megoldást a két DSP között, ezzel egy szál CAT5 kábelen 64-64 csatornás kapcsolat jött létre. Végül mekkülési útvonalnak a két kezelőfelület is összekapcsolódott 8

AES/EBU csatornán vészhelyzet esetére. Az audio hálózatos megoldásnak köszönhetően rengeteg analóg kábelezt, illetve az abból adódó problémát sikerült kiküszöbölni, ezen túl pedig a rendszer olyan fokú flexibilitást kínált, amellyel a műsor indulása előtti utolsó pillanatokban felmerült igényeket is sikerült egyszerűen, gyorsan megoldani. A rendszer folyamatosan 164 napon keresztül működött.

ÉS A SHOW FOLYTATÓDOTT...

Alig, hogy május 8-án a Valóvilág fináléjának utolsó hangjait is

lekeverte a stáb, máris újra munkába állt az Allen&Heath iLive rendszere. Elindult ugyanis május 10-én a valóság show fináléjából győztesként kikerült Aleksz új műsora "Szerlem a legfelsőbb szinteken" címmel, s így a telepített hangrendszer is tovább tevékenykedett.

Napjainkban, amikor az RTL Klubon ismét műsorra tűzték a Valóvilág immár legújabb szériája, a tavaly ilyenkor telepített rendszer továbbra is állja a próbát. Talán még a 164 órás rekord is megdől?!

(x)

A VV-HEZ TELEPÍTETT ESZKÖZÖK

- 1db iDR10 moduláris MixRack a stúdióban, 32 bemeneti csatorna fogadására, ACE csatlakozással a kezelőfelülethez, Ethersound csatlakozással a továbbfűzésre
- 1db iDR10 moduláris MixRack a CAR szobában, 24 bemeneti csatorna, 48 kimeneti csatorna ACE csatlakozással a kezelőfelülethez, Ethersound csatlakozással a továbbfűzésre
- 2db iLive144 kezelőfelület a hangvezérlőben, 8-8 AES/EBU csatornán összefűzve
- iLive Editor szoftver, online kezeléshez mindkét rendszerhez

Sade világméretű úton a Sennheiserrel

Bár már tíz évnél is több telt el Sade magával ragadó R&B turné-körútja óta, a zenekar huszonhat éves múltira visszatekintő nemzetközi ismertségének köszönhetően Sade azon kevés művészek egyike, aki még mindig képes rajongóival megtölteni egy arénát.

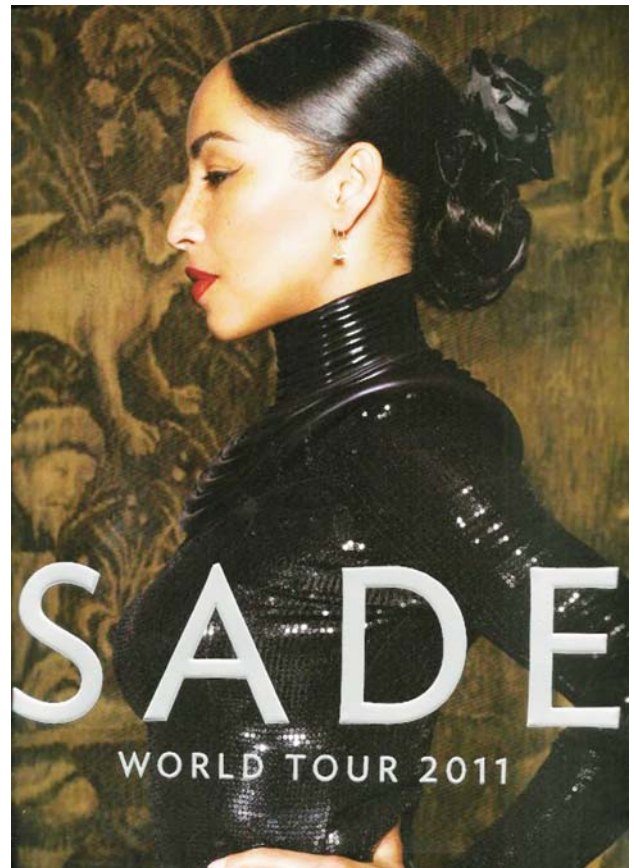
Sade azonban időközben sem pihent. A zenekar nemrég megjelent, Soldier of Love című albuma az amerikai Billboard 200 lista első helyén debütált, majd két Grammy jelölést, valamint világszerte több platinaalbum minősítést is szerzett. Az április 29-én Nice-ben kezdődött világtorné látványosnak ígérkezett, Horst Hartmann monitor hangmérnök és Chris Madden hangmérnök megfuttatták a plusz köröket, hogy ezt biztosítsák.

Számos erőfeszítésükben közvetlenül is részt vett a Sennheiser Nemzetközi Kapcsolatok csapata, akik a turné támogatójaként Sade Adu egyedülálló énekhangjához EM 3732-II vevőegységgel kombinált, kardioid dinamikus kapszulával szerelt Sennheiser SKM 5200-II mikrofont ajánlottak. A hangmérnökök - a turné teljesen letisztult színpadi képéhez alkalmazkodva - úgy döntöttek, hogy a lehető legtöbb mikrofonállványt eltávolítják

a színpadról, és csupán az apró Sennheiser e 908 hattyúnyak mikrofonokra támaszkodnak, illetve rendhagyó erősítő elhelyezést alkalmaznak. A Sennheiser csúcsmoделlnek számító vezeték nélküli mikrofonja és személyi monitor rendszere megbízható teljesítményt nyújt a világ bármely táján.

„Az kell mondanom,” - állítja Chris Madden, „hogyan ezen a kardioid dinamikus kapszulával szerelt Sennheiser SKM 5200 II kézimikrofonon keresztül Sade énekhangja fantasztikus, és a mikrofon hangzása tökéletesen illik az énekesnőhöz.” A két háttérénekes mindegyike MD 5235 kapszulával szerelt Sennheiser SKM 5200 II kézimikrofont használ. A billentyűs háttérénekes vezetékes Sennheiser e 935 mikrofonba énekel. A színpad stratégiai pontjain, valamint az FOH és monitoring pozíciókban hét darab - halk ON/OFF kapcsolóval szerelt - Sennheiser e 825-S mikrofon tölt be „talkback” funkciót.

Mivel mindegyik zenész egy-egy emelvényen fog állni, amely a színpad síkja fölött és egy kivetítő képernyő előtt helyezkedik el, Hartmann és Madden kénytelen volt jelen-

Sade, kezében a Sennheiser SKM 5200 II kézimikrofonnal

tősen eltérni a „szokásos gyakorlattól.” Tényleg nem használhattak a színpadi látványt elcsúnyító állványokat és kábeleket, még a dobfelszerelésen sem. „Igen nagymértékben támaszkodunk a Sennheiser e 908 modellre,” - mondta

Hartmann. „Ez egy igazán kiváló minőségű, mégis nagyon kicsi kondenzátor mikrofon, mely csaknem bárhová oda-csúsztható és minden hangot a maga valóságában és zeneiségében rögzít.” A Sennheiser e 908 mikrofonokat a hi-hat

„...nagymértékben támaszkodtunk a Sennheiser e908 modellre.”

főlé, valamint a hét különálló cintányér mindegyike alá és a három konga mindegyike fölé helyezve, továbbá a szaxofonra csíptetve használják.

A dobfelszerelés többi eleme viszonylag a megszokott módon van bemikrofonozva. A lábdoz tekintélyes hangjának vételéhez egy Sennheiser e 902 modellt, míg a három tamra és a pergő alá, illetve fölé összesen öt darab csíptetős Sennheiser e 904s mikrofont használnak. Hartmann és Madden a többi ütős hangszer - köztük a csörgőket - a Sennheiser precízen irányítható puskamikrofonjaival hangoztatja. Két sztereó pár - egy

Sennheiser MKH 416s és egy MKH 80s - közvetít minden apró részletet, anélkül, hogy a színpadon található egyéb hangforrások hangja beszűrődne.

A gitár- és basszuserősítők - összesen öt - a zsúfoltság és a nemkívánatos zajok minimálisra csökkentése érdekében a színpad alatt kerültek elhelyezésre. „Az erősítőket így nem lehet tekergetni, de nincs is rá szükség,”- mondta Hartmann. „Ilyen esetben nagy rajongója vagyok a Sennheiser e 906 modellnek, de izgatottan vártuk az új Sennheiser MK 4 kipróbálását is.” Az MK 4 a Sennheiser első nagymemb-

▶▶ NEUMANN.BERLIN

Studio Monitor KH 120

KH 120 - Az első Neumann stúdió monitor

Az audio iparban a Neumann kitűnő minőségű stúdió-, broadcast és színpadi mikrofonjairól ismert. Továbbá a Neumann, világszínvonalú termékeivel több, mint 80 éve tölti be úttörő szerepet az audio iparban. Ezekkel a termékekkel a Neumann mindig a csúcstechnológiát képviselte – legyen szó keverőpultoktól, lemezvágó berendezésekről, vagy a digitális technológia területén újkeletű innovációról, a Solution-D rendszerről. A Neumann nagy izgalommal mutatja be legújabb innovációját, a KH 120 modellt, mely a Neumann stúdió monitor sorozatának első terméke.

A KH 120 stúdió monitort közeltéri hangfalaként vagy nagyobb több-csatornás rendszerek hátsó hangfalaként ajánlott használni. A KH 120 a legmodernebb akusztikai és elektronikai szimulációs és mérési technológiát képviseli, melynek köszönhetően a lehető legprecízebb hangreprodukciónak valósítja meg. A maximális kimeneti szint növeléséhez, és a frekvencia-menet 18-Hz-re mélyítéséhez a rendszer mélynyomóval is bővíthető. A KH 120 tökéletes választás zenéi-, broadcast-, projekt- és utómunka stúdiókban, lehallgatási, keverési és mastering munkákhoz.

audio partner
www.sennheiser.hu

▶▶ NEUMANN.BERLIN

rános, oldal-vevős stúdió kondenzátor mikrofonja. Madden még hozzátette: „Az MK 4 nagyszerűen szól, ami alatt azt értem, hogy a színpadon játszó zenészeknek tökéletesen „megjeleníti” az erősítőt. A hangvisszaadás nagyon valóságos-hű.”

Hartmann a turnén az új Sennheiser 2000-es vezeték nélküli személyi monitorrendszerek 16 sztereó csatornájával gazdálkodik. Ebből tizenkettőt használnak a zenészek, a maradék négy pedig Hartmann és a technikusok munkáját segíti. „Bízom benne, hogy a 2000-es sorozat problémamentesen utazza körbe a világot,” - mondta. „Nagyon stabil a működése, és kitűnő hangzást nyújt a zenészek számára. Leginkább az alsótartomány gazdagsága a figyelemreméltó.”

A közönség ujjongását a zenészek és a Pro Tools archívum számára, Madden és Hartmann két Sennheiser

MKH 416 puskamikrofon és négy Sennheiser MKH 8040 csúcsmínőségű stúdió kondenzátor mikrofon segítségével közvetíti.

Pierre Morant, a Sennheiser EMEA kapcsolatokért felelős vezetője szerint: „Nagyon jó érzés látni, hogy egy olyan jelentős művész, mint SADE Sennheiser berendezéseket és eszközöket használ ezen a fontos turnén. A 184 MHz-es kapcsolási sávzélességnek és az SKM 5200-II/EM 3732-II combo nagyfokú átviteli biztonságának köszönhetően nemzetközi szinten is garantált a feltételekhez való rugalmas alkalmazkodás a napi használat során, és természetesen mi is gondoskodunk arról, hogy a hangmérnökök megkapják a rendszer zökkenőmentes működtetéséhez szükséges támogatást.”

(Fotó: Gabriel Coutu Dumont)

Hangfoglalás a Syma Csarnokban

Nagy sikerrel zárult a Hangfoglalás 2011 kiállítás, melynek hagyományosan idén is a Syma Csarnok adott otthont. Az eseményen szinte kivétel nélkül képviseltette magát az ország hangszer-, valamint professzionális audio-, színháztechnikai gyártó- és forgalmazó cége,

amelyek az érdeklődő közönségnek garantálták, a legújabb technikai fejlesztések bemutatását. A látogatók a mintegy száz kiállító termékbemutatói mellett, csaknem 300 programból válogathattak a három nap alatt.

A bővülő kínálatban a hangszerkiállítók mellett idén is ott

voltak a hang-, a fény-, stúdió-, színpad-, és színháztechnikai berendezésekkel foglalkozó cégek, közöttük az Interton, az Audio Partner, a Basys, a Roland East Europe, a Balogh Lámpa, és a Pelyhe és Társa cégek, amelyek bemutatók, workshopok, és más kitűnő programok bemutatásával hívták fel magukra a látogatók figyelmét.

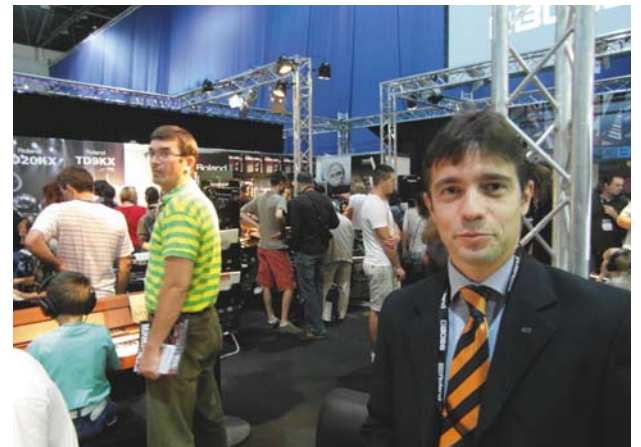
Kelet- Közép Európa legnagyobb, és főképp teljesen ingyenes zenei és technikai demonstrációjának látogatói tehát nem unatkoztak. Az esemény három napja alatt sok ezer hangszert, hang-, és színpadtechnikai berendezést próbálhattak ki, miközben személyesen találkozhattak a gyártókkal és az importőr cégek képviselőivel.

A kiállítás látványos részlete

Sennheiser Evolution wireless mikrofonerősítők

Tóth Csaba igazgató a Roland East Europe standján

S.A.

Kevesebb, mint egy évvel a jövő évi londoni olimpia előtt szinte alig van nap, hogy ne kapnánk újabb híreket a leendő televíziós közvetítésekkel kapcsolatban. Nagy a tét, nagy az üzlet, nagy a tolongás: ötletek születnek és hamvadnak el. Három dolog biztos, egyelőre. A közvetítések nagyfelbontásúak lesznek, a 2D képek mindenkit elérnek majd, és akinek ez nem elég, választhatja a 3D-s, esetleg a 4K-s adást is. A részletekről cikkeinkben olvashatnak.

A BBC Super HD-vel kísérletezik majd az olimpián

Az Egyesült Királyság közszolgálati televíziója, a BBC ígérete szerint a jövő évi londoni olimpia minden eseményének min-

A BBC 24 kizárólagos online csatornát fog igénybe venni, hogy biztosítsa a Játékok minden mozzanatának átfogó köz-

OLIMPIAI TÉVÉKÖZPONT

Egy másik Amszterdamban kiadott sajtóközlemény is a londoni olimpiával foglalkozik. A legnagyobb európai uplink flottával rendelkező londoni SIS LIVE cég megerősítette, hogy székházuk megfelel az olimpiai és paralimpiai tévéadásokkal szemben támasztott követelményeknek, így az lesz adások központja. A London belvárosában, a Corsham Streeten lévő főhadiszállás 9,5 km-re van a stratfordi Olimpiai Stadiontól, és 6,5 km-re a többi eseménytől, kocsival, vonattal, metróval és busszal könnyen elérhető.

Az épület négy stúdióját jelenleg a Channel 4, a William Hill és a Coral TV használja. Nagy műholdas teleportja és HD üvegszálal összeköttetése van a BT toronnyal, stúdióiban interjúkat lehet készíteni a sportolókkal, editáló, hang- és grafikai rendszerei is használhatók az olimpia alatt.

(nl)

A SIS LIVE stúdió-vezérlője

Az épülő Olimpiai Stadion

den óráját közvetíteni fogja, és a japán NHK televízióval karöltve kísérleteket tesznek a Super High Definition (igen nagy felbontású) közvetítésre is. Mindemellett, a korábbi hírektől eltérően, a 3D-s közvetítések csak korlátozott szerepet fognak játszani, a BBC sportigazgatója, Roger Mosey szerint.

vetítését. A sportigazgató szerint a 100 méteres síkfutás döntőjét 3D-ben is közvetíteni fogják. „Hosszú távon mindenképp előtérbe kerül a HD lenne a legfontosabb, de ugyanilyen perspektívában a Hi-Vision is jobb lenne, mint a 3D, bár az utóbbi a „stadionban lenni” élményével szinte letaglózza a nézőket.

A SIS LIVE egyik közvetítő kocsija

Olimpiai tévéközvetítés 3D-ben

Legalább 15 televíziós társaság lesz képes a londoni olimpia eseményeiről napi tízórányi közvetítésre 3D-ben. Ez derül ki a televíziós közvetítések fő szolgáltatójának, az Olympic Broadcast Services-nek (OBS) előzetes terveiből.

A jelentős, bár cseppet sem váratlan döntést, hogy a Játékok egy része első alkalommal 3D-ben (is) sugárzásra kerül, eddig több mint féleves előkészítés előzte meg, bár sok részletet még nem rögzítettek le.

Az OBS nem végzett még 3D teszteket minden szóba jöhető helyszínen és potenciális sportágban.

14 helyszínről közel 300 órányi 3D-s közvetítés várható, aminek legérdekesebb momen-

tumaiból napi 10 órányi változatást fog készíteni az OBS. A 3D közvetítések valódi oka a közvetítési jogok tulajdonosainak kívánsága. Hogy kik ők, azt az OBS igazgatója nem árulta el, de az tudható, hogy jelenleg számuk 15, ami várhatóan még emelkedni fog több vezető broadcasterrel.

A tízórás 3D adást, a 2D adásoktól különválasztva három 3D-s közvetítő kocsija fogja készíteni. Úgy tudni, hogy való-

A legújabb 3D-s Panasonic kamera: HDC-Z10000

színiüleg a CAN Communicate-tel, vagy az Alfacam-mel fognak szerződést kötni. A 3D koscsik 12-14 riggel fognak dolgozni, 15-20 ENG stáb integrált Panasonic 3D kamkorderekkel férközik majd a sportolók közelébe.

ÚJDONSÁG 3D-BEN

Közvetíteni fogják a nyitó és záróünnepséget, a sportok közül a tornát, az atlétikát és az úszást, valamint az újonnan létesített Olympic park eseményeit. Ha a jogtulajdonosok igénylik, más sportágak szintén szóba jöhetnek, olyanok is, melyeket korábban sose közvetítettek 3D-ben.

Az OBS igazgatója szerint az egyik kihívás a 3D kamerákat olyan helyre tenni, ahol jelenleg ülőhelyek vannak. Meg kell próbálni mindent megtenni annak érdekében, hogy jól nézzen ki a kép, de ez nem könnyű. Ilyenkor érdemes követni azt

a más technológiáknál bevált módszert, hogy megpróbáljuk a lehető legjobb helyzetet elérni, és aztán remélni, hogy a következő alkalommal, a tanulságok levonása után, még jobban fog sikerülni.

Ami a kamerákat illeti: a Panasonic nemrég bemutatott két objektív HDC-Z10000 típusú 3D kamkorderét fogják használni ENG célokra a már ismert Panasonic P2 3D és az AG-3DP1 kamerák mellett. Az még nem tisztázott, hogy mely kamerákat fogják a rigekbe tenni.

A közvetítési jogot megvásárló televíziók meg fogják kapni az élő képet és/vagy az ENG kamerák felvételeit, hogy összeállíthassák a saját 3D adásukat. Az OSB ezen felül összeállít majd egy élő- és kiemelkedő részletekből készített napi egy óras csomagot is.

A BBC HD csatorna első 3D közvetítését a wimbledoni tenisz döntőkről idén nyáron

adta, és néhány 3D-s olimpiai közvetítés mellett a Super Hi-Vision ultra HD formátumával is kísérletet tesz. (A BBC terveiről bővebben a „A BBC Super HD-vel kísérletezik majd az olimpián” című cikkünkben olvashatnak - a szerk.)

A REKORDOK OLIMPIÁJA

A sokcsatornás programszétosztás újdonságának köszönhetően a valaha volt legnagyobb nézőszámra számítanak az olimpiával kapcsolatban. Valami hasonlót csináltak már Vancouverben is, de teljesen más léptékben.

Londonban az olimpiai adásokat 12 műholdas csatornán kínálják majd, angol, arab és spanyol kommentátor szöveggel, valamint kiegészítő adatokkal, azoknak a műsorszolgáltatóknak is, amelyek nem szerveznek maguknak a helyszínről közvetítést. Néhány esetben előfordulhat, hogy

3D-ben is Panasonic kamkorderek

nincs (elég) sávszélessége egy adott műsorszolgáltatónak, hogy képes legyen az összes jelet eljuttatni a hazai közönségéhez. Ők használhatják a csatornákat mint fő forrást, esetleg

mint másodlagos forrást, vagy mint egyszerű kiegészítő forrást.

Ez a maga nemében páratlan kínálat.

(sz)

Az első ALEXA-M Cameronéké

Az ARRI ALEXA M kamera programja első nagy mérföldkövéhez érkezett: megkezdték az ALEXA M prototípusainak szállítását a vezető 3D technológiai- és filmkészítő CAMERON | PACE Group (CPG), cégnek, mellyel a NAB2011 kiállításon stratégiai együttműködési megállapodást kötöttek.

Az élvonalbeli RAW képátviteli technológiák alapján működő ALEXA M ugyanazzal a szenzorral és képfeldolgozással működik, mint a kivételes képminőségű és hatékony munkafolyamatot biztosító ALEXA kamera, ami a kimagasló filmes és broadcast igényeket szabvány szinten kielégíti.

Az ALEXA M elülső fej része hibrid optikai kábelrel körülbélül 18 Gigabit/sec sebességgel továbbítja a tömörítetlen RAW szenzor adatait a hátsó képfeldolgozó és felvevő részbe. A 3 kg-nál kisebb tömegű kamerafej többféle rögzítési pon-

tot kínál, amit főleg a 3D rigbe helyezéskor lehet kihasználni.

A kameratest maga biztosítja az összes olyan képfeldolgozó és felvételi lehetőségeket, amiket a normál ALEXA kameránál is megismertünk: a képet, hangot és metaadatokat SxS PRO kártyákra, vagy külső felvevővel lehet rögzíteni, és így számos különböző munkafolyamat alkalmazására nyílik lehetőség, többek között használható a tömörítetlen ARRIRAW formátum is.

A CPG elnöke, az Oscar díjas filmrendező James Cameron az első ALEXA M egységek szállítását így kommentálta: „Az ALEXA M megalkotásával az ARRI csapat a 3D piac igényeit hihetetlen fogékonysággal kezelte. CAMERON | PACE csoport szorosan együttműködött velük ennek a fontos kamerának a fejlesztésben, és büszkék vagyunk rá, hogy kizárólagos globális disztribútora lehetünk az ALEXA M első verziójának „

Vince Pace társelnök hozzátette: „A 3D sikere azon a technológián alapul, ami támogatja a filmkészítés kreatív folyama-

taik. Minket az ALEXA M e célok elérésére ösztönöz. Az ARRI csapat nagy lépést tett ezzel a minőségi 3D elérése felé.”

Franz Kraus (ARRI München) vezérigazgató szerint azzal, hogy száloptikás technológiával szállítják a RAW szenzor adatokat és a kameravezérlő jeleket oda –vissza a kamera fej és a tőle akár egy kilométerre lévő jelfeldolgozó, rögzítő kameratest között, lehetővé tesz néhány egyedi és rendkívül innovatív 3D-s kamera alkalmazást. „Reméljük a CPG is teljes mértékben kihasználja őket az elkövetkező hónapokban. „

Az ARRI számára az elkövetkezendő idők feladata lesz a CPG produkciós környezetben szerzett tapasztalatainak összegyűjtése és visszavezetése az innovációs folyamatba. A német cég az ALEXA M-be integrálta a CPG szabadalmainak több elemét, így a 3D rig-automatizmus technológiáját, amivel lehetővé válik 2012 elején a kamera piaci bevezetése, és sorozatgyártása is.

(nl)

Martin Prillman, James Cameron, Franz Kraus és Vince Pace a NAB2011-en

ALEXA M az IBC2011-en

Ninja, Samurai, a Final Cut Pro és a DNxHD

Az ausztráliai, Hong Kong-i és UK-beli bázissal, valamint világszerte széles szétosztó hálózattal rendelkező Atomos cég két új sztartermékét, a Ninja és a Samurai hordozható rögzítőket úgy tervezték, hogy könnyen együttműködhessenek vezető editáló rendszerekkel, így például a Final Cut Pro X editorral is.

Mind a HDMI-vel rendelkező Ninja, mind a HD-SDI kompatibilis Samurai több mint 8 órányi ProRes videót tud felvenni egyetlen HDD-re, de működnek a gyors és hatékony szilárdtest memóriás (SSD) eszközként is. Mindkettő támogatást nyújt ProRes 422 HQ, ProRes 422, és ProRes 422 LT videóknak is.

A továbbiakban nem részletezném hol, milyen körülmények között ajánlatos a kis Atomos rögzítővel dolgozni, erről a Médiatechnika áprilisi számában a 10. oldalon, vagy a www.atomos.com weboldalon utána nézhetnek olvasóink.

Arról viszont feltétlenül ehelyütt is szólni kell, hogy a Samurai az Apple ProRes kodeken kívül már támogatja az Avid DNxHD® production kodeket is.

A Samurait jellemző sok professzionális szolgáltatás miatt nem meglepő, hogy hatalmas igény nyilvánult meg az Avid eszközökkel való együttműködésre.

Most már az editorok mindig a legjobb és nativ kodeket hasz-

nálthatják a montírozó rendszerekben, egyidejűleg a minőség növekedésével, nagyobb bitrátaival és 4:2:2-es 10-bites felbontással.

A Samurai okos tervezése azt jelenti, hogy Avid DNxHD kódolás teljes hardversebbséggel futhat, könnyedén hozhat létre tiszta, minőségi fájlokat, és kész azokat továbbítani megosztott hálózatos tárolóba.

A bitráta megválasztásával és 10-bites 4:2:2 kódolással a Samurai az operatőröknek, a szerkesztőknek a könnyebb, hatékonyabb munka mellett mindenekelőtt azt is nyújtja, hogy (nagyobb bitráta mellett) a kész anyag megkülönböztethetetlen a tömörítetlen videótól.

A Samurai új Avid DNxHD-képességének kihasználásával nagymértékben csökken a műsorkészítés költsége, javul a minősége akár SD, vagy HD-SDI eszközt, régi, vagy új kamerát használnak a forgatáshoz.

A Samurai használói számára az Avid DNxHD® kodek ez év végétől lesz megvásárolható 99 euróért.

(nl)

A kamerára szerelt Ninja

Samurai

A ProRes egy köztes kodek, ami azt jelenti, hogy csak az editálás során használandó, nem végfelhasználói tömörítés. A közbeső kodek előnye, hogy a végfelhasználói kodekkel szemben megtartja a jó minőséget a munka során, és sokkal olcsóbb diszkrendszert igényel, mint a tömörítetlen videó.

SONY PMW-TD300

3D-kamera vezérlése RF-jellel

A brit Presteigne Charter berendezés-kölcsönző cég vásárolta meg elsőként Európában a Sony új 3D vállkameráját, a PMW-TD300-at. A vásárlás magába foglalta egy új vezérlő nélküli kapcsolat tesztjét is, amin keresztül az MPE-200 processzorral RF kapcsolaton keresztül vezérelni lehet a kamerák konvergenciáját.

Az új belépő és közepes szintű kamera ára kb. 25 ezer euró, ezt még a NAB kiállításon jelentették be, a hivatalos „szárnyra bocsátás” viszont az IBC kiállításon volt Amszterdamban.

A kamerának XDCAM EX kodekje van, és két 1/2-colos Exmor Full HD CMOS szenzorral dolgozik. A négy szín-

tén új 64GB-os SxS kártyára 6 órányi HD anyag fér.

A Sony broadcast RF vezérlő nélküli kapcsolattal oldotta meg a steadicam-mel való vezérlő kommunikációt, amiről a Sonytól Mark Grinyer így nyilatkozott: „A link segítségével a kamera gyakorlatilag úgy néz ki, mintha a konvergencia kezelője egy közvetítő kocsiban ülve maga lenne a 3D rig. Élő 3D sportközvetítéseknél ez különösen fontos,

A kamkordernek ezt a távvezérlését a Sony a Sky televízióval és a közvetítő-kocsi specialista Telegenic céggel együtt laboratóriumi körülmények között tesztelte.

Sony PMW-TD300 3D kamkorder

Új 64GB-os SxS Pro memóriakártya

A Sony SxS Pro memóriakártyáinak sorát új generációval bővíti, amelynek írási sebessége kétszerese az előző modellekének. Az új 64GB-os SBP-64A SxS Pro kártya arra a hihetetlen teljesítményre képes, hogy az írási és olvasási sebessége 1,3 Gb/s, és nem kíván semmilyen adaptert, csak egy ExpressCard kártyahelyet.

Ahogy a felvételi lehetőségek a kameratechnológia és a nagyfelbontású videó felvevők fejlődésével folyamatosan növekednek, az SxS Pro memóriakártya lehetővé teszi a professzionális felhasználók számára, hogy a kamerában működő rögzítő

média kiemelkedően gyors adatátviteli sebességével lépést tartsanak ezzel a fejlődéssel.

A memóriakártya 64 GB-os kapacitása lehetővé teszi, hogy MXF módban 120 percnyi HD 422 50Mb/s-os felvételt lehet rá készíteni, ami a mun-

kafolyamat hatékonyságát jelentősen növeli. Egy videóval teli kártya laptopba másolása mindössze nyolc percet vesz igénybe.

Az SBP-64A-t intelligensre tervezték, ami azt jelenti, hogy áramkimaradás, vagy felvétel közben (nagyon ritkán) előforduló kártya-kilökődés esetén az adathiba javító, és az adathiba minimalizáló funkciók segítségével újra létrehozza az adatkezelést.

Az előd SxS kártyákhoz hasonlóan az SBP-64A is rendel-

kezik mentési, és lassított felvétel funkciókkal, ezért használható HDCAM és HDCAM EX kamerákban is.

Az új SBP-64A SxS Pro memóriakártyát október óta árulják.

(nl)

RED Mobile és a Sachtler

Egy RED One kamera és a forgatáshoz, meg az utómunkához szükséges eszközök, mindez belefér egyetlen VW mikrobuszba: ez a RED Mobile. A berendezések között van egy Sachtler gyártmányú System 30 EFP 2 MCF statív is, mely Cine 30 HD folyadékszellapítású fejből és EFP 2 CF „háromlábból” áll.

Ralf Liess, a kocsikitalálója, és a CAUTION nevű német produkciós cég tulajdonosa gyakran van úton Európában, dokumentumfilmtől a reklámgigéig több műfajban készít anyagokat.

„A Sachtler termékei ideálisak a céljainknak,” – mondta Ralf Liess – mert például a Cine

30 HD gyors és különösen hatékony segítséget nyújt a RED One-nal való forgatáshoz.

Ralf Liess és a RED Mobile nemrég „ERGO állandó moz-

gásban” címmel vállalati promóciós filmet forgatott az ERGO Insurance Groupnak hét német városban. A professzionális berendezések és egy ta-

pasztalt RED-stáb gyors, hatékony munkát végzett.

A következő munka Portugáliába szállítja, ott is promóciós videofilmet készít. Gyakori

foglalkoztatottságát nem utolsósorban kiváló felszerelésének (is) köszönheti.

(nl)

Ralf Liess és a RED Mobile

Forgatás: RED One alatt a Cine 30 HD

EVS

Az a jó, ha nagyon lassú

Az EVS bemutatta Live Ultra Motion Replay megoldását, ami egyesíti a cég XT3 LSM produkciós szervert és az I-MOVIX új X10 Ultra Motion kameráját. Ez utóbbi a legújabb generációs Vision Research nagysebességű HD kamerán alapszik.

Ez idáig egy Ultra Motion kamera (több mint 150 f/s sebességgel felvett) lassításának visszajátzása csak úgy volt lehetséges, hogy a kamerarendszerben lévő tárolóból létrehoztak egy video klipet, ami azzal járt, hogy a visszajátzás alatt történt bármilyen eseményt elveszettek kellett tekinteni.

Az XT sorozatú szerverek legújabb fejlesztésének kö-

szönhetően jelentősen megnőtt a felvételi és kijátszási kapacitás. Ennek köszönhető, hogy I-MOVIX Ultra Motion kamera teljes kimeneti jele egészen 300 f/s-ig rögzíthető, és azonnal előáll a nagymértékben (ultra) lassított visszajátzás anélkül, hogy az élő adás rögzítéséből egyetlen pillanat is elveszne.

(sz)

Sziget 2011 Hang- és fénytechnika

A ma már hagyományosnak mondható Sziget Fesztivál Közép-Európa legnagyobb fesztiválja. Európai mértékkel mérve is az egyik legnagyobb. Naponta 65 ezer ember szórakozott a Duna által határolt területen, ahol a 10 napos rendezvény ideje alatt összesen 385 ezer látogatót fogadtak. A rendezvényen közel 300 technikai ember gondoskodott a zavartalan szórakoztatásról. A vendégeknek fogalma sincs róla, hány ember, mekkora munkával biztosította a hat nagyméretű- és 32 egyéb színpad technikai működését.

Dudás Béla a fesztivál produkciós technikai igazgatója, aki a programhelyszínek hang-, fény-, színpad- és erősáramú rendszereinek működéséért felel, elmondta, hogy a fesztivál technikai hátterének szervezését 2010 novemberében kezdték el. A szervezési munka nagyobbik

része azonban tavaszra tolódott, mivel a fesztivál programosztálya csak márciusra tudta véglegesíteni a programokat. Így a technikai rendszerek összeállítására, berendelésére csak ezután kerülhetett sor. Nehezítette ezt a munkát, hogy közben több más, a Sziget kft. által szerve-

zett rendezvényre (pl. Balaton Sound, Volt Fesztivál, stb.) is ugyanez a technikai csapat készült. Ezekre a rendezvényekre a nyár elejétől kezdve folyamatosan került sor, bár volumenük valamivel kisebb volt, mint a Szigeté, azonban hasonló alaposan kidolgozott előkészí-

tői- és kivitelezői munkát igényeltek.

HATALMAS FŐSZÍNPAD

Idén - tanulva az elmúlt évek tapasztalataiból-, új arculatú főszínpad született. Erre elsősorban a szebb megjelenés, a nagyobb biztonság és az előnyö-

sebb szerkezeti megoldások miatt volt szükség. A biztonságot elsősorban a nagy szélnek ellenálló, statikailag jobban megfelelő színpad kialakítás jelentette. Az új konstrukcióval a 120 tonnás színpadi vasszerkezet képes volt megtartani a két, egyenként 70m²-s LED falat (összsúlyuk meghaladta a 8 tonnát), a 14 tonnányi hangrendszert és a 15 tonnányi világítási rendszert. Ez a színpad, (amelynek hasznos belmérete, ahol a zenekarok játszanak: szélesség 17,5m, mélység 14m, magasság 13m) hat nap alatt készült el. A nemzetközi mértékkel mérve is nagyméretű színpadhoz 72 km/órás szélterhelésig nem kell hozzányúlni. Ennél nagyobb szélterhelés felett azonban a felületére rögzített takarásokat, reklám molinókat, már le kell bontani, míg 80 km-es szél esetén ki kell üríteni a színpadot és környékét. Szerencsére ekkora széllel nem kellett megküzdenie a szervezőknek! Az új színpad imponálóbb dekorációval készült, erősebb, ellenállóbb volt, mint a tavalyi.

A fesztivál 300 helyszínére (38 programhelyszínt), 40 ember, közel kétheti munkával építette ki az erősáramú rendszert. Az ELMŰ két, egyenként 10kV-os betáplálással biztosította az energiát. Az egyik betáplálás kizárólagosan a fesztivál energiaellátását szolgálta. Öt ideiglenesen telepített transzformátor

A Nagyszínpad - jelentős méretek

Néhány a közel 700 hangsugárzó közül

Világítási hírendszer

kapcsolódott erre, amely a 10 nap alatt 298 000 KWh (298 MegaWattóra) teljesítményt szolgáltatott. A legtöbb energiát a nagyszínpad igényelte, ahol a produciókhoz szükséges 3x800A energiát, kétoldalú betáplálással biztosították. Azonban semmit nem bíztak a véletlenre a rendezők, mert egy 3x400A-es diesel generátort is készenlében tartottak, egy esetleges áramszünet esetére. Néhány statisztikai adat jól mutatja, mekkora rendezvény a Sziget Fesztivál: több mint 100 különböző hangkeverőt, kb. 3500 darab lámpát és közel 700 darab hangsugárzót telepítettek a rendezvényre.

Szó esett már a szélterhelésről. A fesztiváligazgatóság egy ún. vezetési pontot állított fel a fesztivál idejére, amely állandó kapcsolatban volt a meteorológiai intézettel. Az innen kapott információk alapján a fesztivál programigazgatói döntöttek el, milyen időjárási viszonyok között lehet folytatni a rendezvényeket. Itt döntöttek el például, hogy a -1-edik nap programjához (Gesztí Péter and his guests) tartozó főpróba ideje alatt a nagyszínpad szerkezetét tartó molinókat le kellett bontani, a készülő vihar miatt. Szerencsére a szélvihar egy óra alatt elült, így az esti előadásra már minden reklámfelület a helyén volt.

lépő zenekar világítástechnikai egyeztetését. Az előző év novemberében megkezdett tervezés eredményeképpen kialakult az a világítási rendszer, amelyet a nagyszínpadi fénytechnikai stáb két nap alatt szerelt össze. Ekkor építették fel azt az alapszerkezetet, amit a mindenkor vendégzenekarok kiegészítettek a saját berendezéseikkel. A fesztivált program nem hagyott sok időt a világítási szakembereknek arra, hogy átálljanak egyik zenekari showról a másikra, ezért egy olyan világítási hírendszerrel rígeltek be a tetőszerkezetbe, amelybe az érkező vendégzenekaroknak könnyebb volt felinstallálni saját világítási felszereléseiket, lámpáikat. A fesztivál hét produkciós napja alatt 29 zenekar játszott a nagyszínpadon, amelyeknek világítástechnikai vezetése emberfeletti munkát igényelt.

A -1-edik napon a Rapülök, a Jazz + Az, a Gringo Sztár és az Első emelet, a nulladik napon Prince és zenekara, a további 5 napon, naponta 5-5 zenekar lépett színpadra. Az augusztus 8.-i fellépésre pl. három zenekar készült fel az előtte lévő napon. Atomék még augusztus 6.-án éjjel befejezték a minden zenekar számára használható rendszer felépítését, beállítását. A két fénypult és a 196 lámpa beprogramozása még a hajnal beálta előtt befejeződött. A zenekarok a következő reggelen kezdték a beszerelést. A zenekari fővilágító a beépítés végén kezdte felprogramozni a show-nak megfelelő, saját világítási képeket, így a délutáni próbára már minden készen volt. A világítási hidakat, a lámpatípusokat, a lámpapozíciókat és egyéb világítási elemeket tartalmazó terveket a rendezvény világítástechnikai vezetője előre

VILÁGÍTÁS

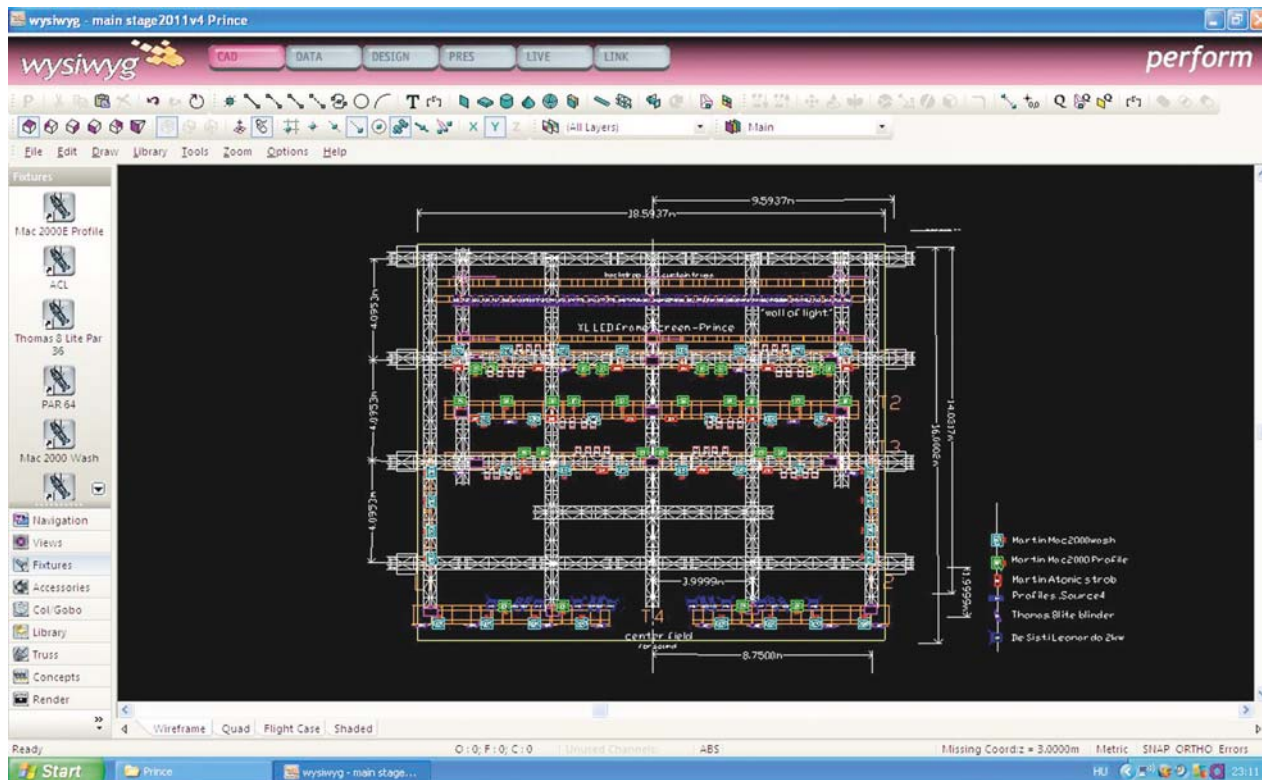
A főszínpad és további négy nagyszínpad világítástechnikájáért Szabó Antal – becenevén Atom - volt felelős. A fiatal szakember számos nemzetközi eseményen vezette már a világítástechnikai installációt és produkciós munkát, így nagy tapasztalattal rendelkezik ezen a téren. Szükség is volt erre, no meg a nemzetközi kapcsolatrendszerére, mert a hallatlan fesztivált határidőket nem tudták volna ezek nélkül tartani! Mint fentebb említettük, ugyanez a csapat tervezte és kivitelezte a Sziget kft. másik öt nyári rendezvényét is. A fesztivál megkezdése előtt kb. két-három héttel fejezte be Atom a 29 fel-

A nagy színpadok világításáért Szabó Antal Atom (balról) volt a felelős. Mellette Molnár Károly, aki a hangtechnikai rendszer felépítését vezette

A világítási rendszer telepítése

A Prince-show lámpáinak, effektjeinek programozása számítógépen

elküldte a zenekarok technikai vezetőinek, akik ezt használták alapul a saját világítási képeik tervezésekor. Augusztus 9.-én éjjel érkezett meg Prince fővilágosítója a helyszínre, hogy ellenőrizze a világhírű előadó show-jához szükséges technikai berendezések telepítését. A „Gesztivál” koncert 8-án este 11-kor fejeződött be, ami után azonnal megkezdődött a fellépő zenekarok technikájának lebontása és a Prince-koncert berendezéseinek installálása. A Prince-show lámpáinak, ef-

fejtjeinek programozását a vendég Light Designer, saját számítógépén - az Atom által elküldött látványtervező program fájlja alapján - a koncert előtti napokban fejezte be. Az előre átküldött beállításokat kiegészítette a saját berendezések, eszközök beállításával, majd ezeket rögzítette egy adathordozón, amelynek beállításait a budapesti próba előtt betöltötte a színpadhoz tartozó MA Lighting gyártmányú GrandMA2-es típusú vezérlőpultba. Így a show valamennyi világítási programja ké-

szen állt arra, hogy a próbákat és az előadást a beállításoknak megfelelően kezdjék meg. Az ilyen típusú koordinációs munka a hely- és a vendég világosítók között nagyban lerövidíti azt az időt, amelyet a vendég világosítók igényelnek saját beállításaihoz és programozásaihoz a fesztivál hasznos ideje alatt. A próbák pihenő után, kora délután indultak, majd este 8-kor megkezdődött a két- és félórás, nagyszerű koncert. Még a Prince-koncert alatt megérkezett a másnap játszó zenekarok

felszerelése, amelyeket részben a rakodó színpadra helyeztek el, részben kamionokban tároltak a szerelés megkezdéséig. A nagy szervezőmunkát, odafigyelést igénylő átszerelésekből szerencsére a nézők nem sokat láthattak. A profi szervezés és a kiváló hazai, illetve külföldi szakemberek tökéletesen végezték munkájukat. Hajnalra összeállt az új zenekarok világítási rendszere, amelyeknek beállításai hasonló módon, adathordozóról kerültek a fényvezérlő pultba. Csak ilyen műszaki megoldásokkal biztosítható, hogy ekkora mennyiségű technika, ilyen rövid idő alatt kerülhessen előadás-kész állapotba. Nem szabad azonban elfeledkeznünk arról sem, hogy a helyi stáb által

Molnár Károly hangtechnikai szakmérnök

beépített, hazai szolgáltatóktól bérelt lámpák, felszerelések, vezérlő rendszerek olyan nemzetközi színvonalat képviseltek, amelyhez hasonlót a nagy show műsoroknál is használnak. Így a zenekaroknak csak a saját látványukhoz szükséges speciális eszközöket kellett magukkal hozniuk.

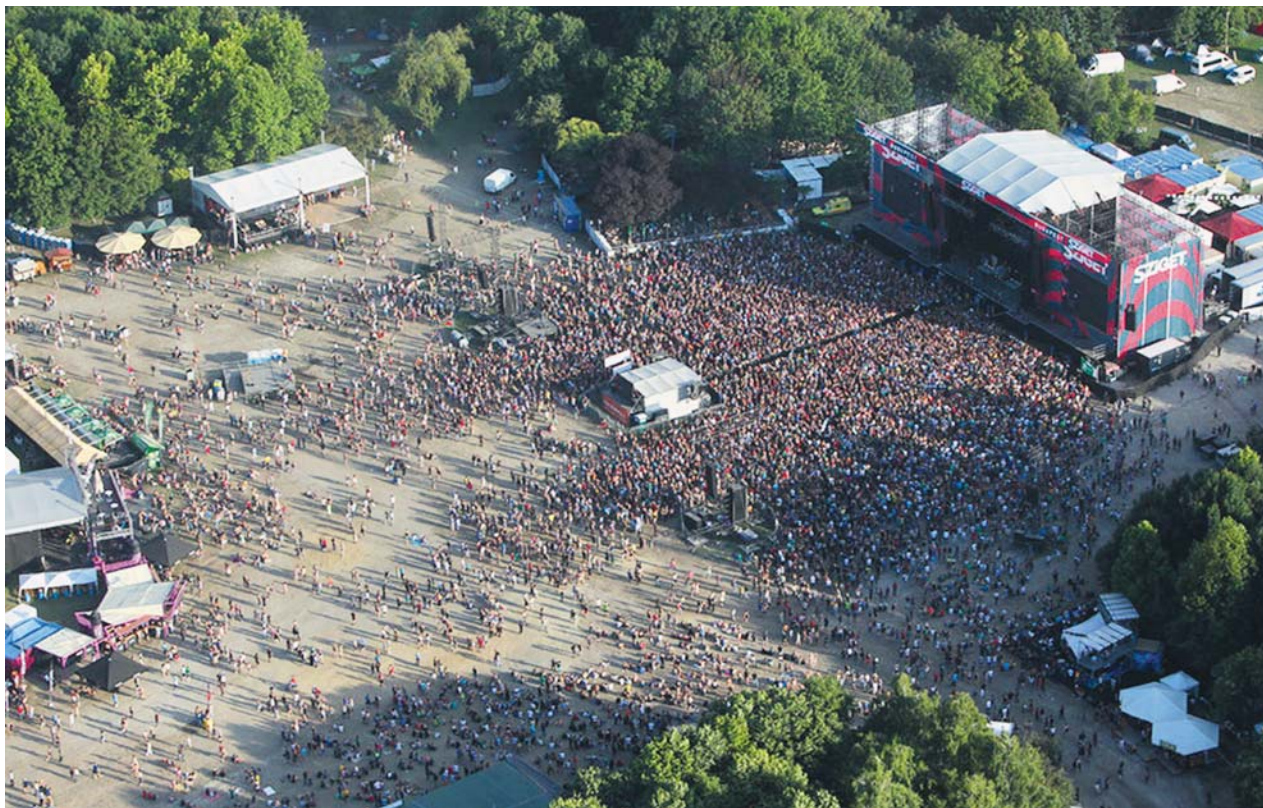
Mindenképpen szót kell ejteni arról az emberfeletti munkáról, amit a magyar világítástechnikai csapat végzett a fesztivál 11 napja alatt. Ez gondos, előre átgondolt szervezést és tökéletes csapatmunkát igényelt minden közreműködőtől, beosztástól függetlenül, legyen az rigger, operátor, vagy technikus. A színpad idén egyelőre egy - váltás nélküli - stábbal dolgozott, akik bentlakásos „vendégei” voltak a fesztiválnak. A folyamatosan növekvő elvárások, és a növekvő munkórak száma azonban előrevetítik az igényt egy másik, váltó stáb felállítására a következő fesztivál idején. Más, hasonló méretű fesztiválon legalább két csapat (egy éjjeli setup és egy nappali operation crew) váltja egymást, így biztosítva elegendő időt a pihenésre is.

A statisztika kedvéért néhány jellemző világítástechnikai adat az ez évi nagyszínpadról: 57 rig motor, 106 darab „intelligens” (típus szerint: MAC-2000 Martin, Robe-Robin 600 LED, Clay Paky Alpha Wash, Clay Paky StageZoom) robotlámpát, 32 darab Martin Atomic típusú stroboszkópot, 56 darab analóg lámpát (Fresnel, Profile, ACL), 14 darab 8-as „sokkoló” táblát, 48 darab 3,2KW-os Avolites dimmert, négy 2,5 KW-os Robert Juliet fejtépet, mindezek

vezérléséhez egy Whole Hog gyártmányú Road Hog Full Boar és egy MA Lighting gyártmányú MA-2 Fullsize fényvezérlő pultot, valamint kb. 15km-nyi kábelt használtak.

HANGRENDSZER

A hangrendszert Molnár Károly hangtechnikai szakmérnök vezetésével építette ki a majd 20 fős szakember gárda. Károly „civilben” a Meyer Sound nemzetközileg is elismert projekt mérnöke. A nagyszínpadon is ennek a világcégnek a hangszugárzóit használták. Mind a szakmában dolgozók, mind a közönség szerint a nagyszínpad idén kiemelkedően jól szólt. A színpad előtti Nagyrét minden négyzetmétere tökéletes lefedettséget kapott. Az új színpadhoz és a majd 45 ezer embert befogadó nézőtérhez tervezett rendszer valamennyi zenekar és szakember elismerését elnyerte. A tervezés, mint a világítás ese-

A tervezett rendszerek valamennyi zenekar és szakember elismerését elnyerték

Fejgépállás és a delay hangrendszer

tében is, 2010 novemberében kezdődött. A tudományos gonddal megtervezett hangszugárzó pozíciók, típusok és ezek meghajtásának módja jól szolgálta a kitűzött célokat. A színpad előtti tér közel 25 ezer nézőt tudott fogadni. Ennek területe 60m x 200m, a fény- és hangvezérlő állás (Front Of House, rövidítve: FOH) 50 méterre volt a színpadtól. Ez azonban csak a központi nézőteret jelentette, ugyanis a hatalmas, 140m hosszú és 200m széles

bővített területen további 20 ezer néző fért el. A delay rendszerek vezérlésére a modern kor csúcstechnikáját képviselő Meyer Sound D-Mitri rendszerét alkalmazták. A delay-ek pozícióját számításokkal és modellezéssel tervezte meg Károly. A D-Mitri rendszer sokoldalúsága lehetőséget adott arra, hogy valamennyi hangszugárzót egyenként is vezérelni lehessen.

A Meyer Sound hangszugárzók lehetőséget adnak a rendszer és komponenseinek ellenőrzésére: az RMS (Remote Monitoring System) technológia adatokat küld egy központi számítógépre, melyen a paraméterek (hőmérséklet, teljesítmény, tápfeszültség, stb.) grafikus és szöveges formában is megjeleníthetők, tárolhatók. A színpad két oldalán – oldalanként – 7 tonna súlyú hangszugárzó rendszer, közel 350 KW teljesítménnyel sugározta a zenét. A négy delay torony kb. 55 méterre volt a főszínpadi hangszugárzók által nem lefedett további területeket „lesugározni”. A mérőmikrofonos akusztikai mérőrendszerrel is ellenőrzött beállításokat Mezei Márton vezető hangmérnök és

Brandon Rice, a Meyer Sound projekt mérnöke végezte, míg a D-Mitri rendszer programozása és felügyelete Jason Rauhoff, a Meyer Sound digitálisrendszer-mérnök feladata volt. Az FOH pozícióban helyezték el a két alap hangkeverőt (Digidesign, Yamaha), valamint azoknak a zenekaroknak a keverőit, amelyek saját pulttal dolgoztak. Ugyancsak itt helyezték el a hangszugárzó rendszert vezérlő Galileo processzorok és a D-Mitri rendszer vezérlő számítógépeit, míg maguk a rendszervezérlő eszközök a színpadon, a monitor állás mellett kerültek elhelyezésre. A színpad rendezői jobboldalára (stage left) került a teljes színpadi monitor rendszer: a két monitor hangkeverő, a vezeték nélküli mikrofonok, az in-ear monitorok -, a vezetékes mikrofonok- és hangmonitorok vezérlő egységei. A vendégzenekaroknak egyébként nem kellett saját eszközöket magukkal hozni, mert a többségnek tökéletesen megfelelt az előre gondosan egyeztetett rendszer és eszközpark. A nemzetközi összefogás eredményeként létrehozott hatalmas rendszert magyar, angol és szlovén cégek berendezéseiből állították össze.

(Tomo)

Az FOH-ban helyezték el, egyebek mellett, a két alap hangkeverőt (Digidesign, Yamaha)

Megnyílt Etyeken a Korda Látogatóközpont

TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS KÉT NÉZŐPONTBÓL

A Korda Látogatóközpont, Magyarország első filmes témaparkja, 2011 nyarán Etyeken, a Korda Stúdió területén nyitotta meg kapuit. Az Európai Unió támogatásával, és a Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával megvalósuló látogatóközpont célja bemutatni a filmkészítés világát.

A tematikus park három fő részből tevődik össze. Egy 1400 m²-es kiállítócsarnokból, egy 8000 m²-es középkori díszletvárosból, és egy 1100 m²-es étteremből, ahol a látogatók, ha szerencséjük van, együtt étkezhetnek a filmgyártásban résztvevő művészekkel is.

A csarnokban található Korda Emlékiállításán bemutat-

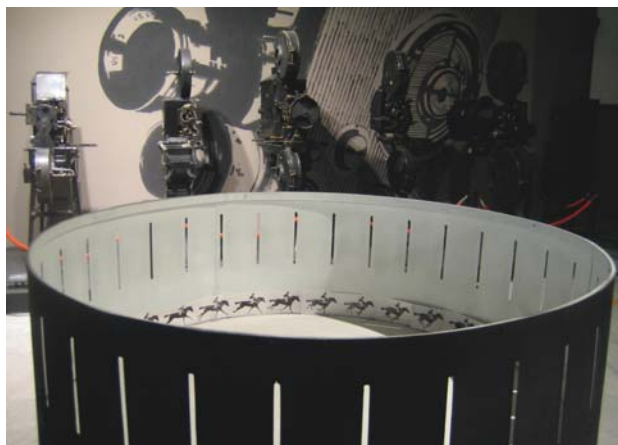
ják Sir Alexander Korda, valamint legendás fivérei, Korda Zoltán rendező (A dzsungel könyve), és Korda Vince Oscar-díjas díszlettervező (A bagdadi tolvaj) nagyszabású életűtját, és filmes munkásságát, továbbá interaktív installációk engednek betekintést a filmkészítés folyamatába, a filmes trükkök világába.

A látogatók egyes kiállítási tárgyakon gyakorolhatják a filmgyártás különleges technikáit, megismerkedhetnek a filmkészítés eszközeivel a kezdetektől egészen napjainkig. Kiállításra kerültek régi, és új kamerák, vetítők, egyéb filmtechnikai eszközök, makettek, jelmezek, továbbá bemutatják az optikai trükköket, az animációs filmek készítésének módját, és az utómunkákat is.

Az ígéretek szerint hamarosan kialakítanak egy interaktív forgatási helyszínt is, ahol az érdeklődők szereplőként, vagy stábtagnaként, részesei lehetnek egy-egy forgatásra kerülő jelenetnek.

A teljes körű program részét képezi egy stúdiótúra is. Megtekinthető a stúdió területén található két kültéri díszlet, közöttük a mai New York egy utcája, illetve egy középkori városrészlet is.

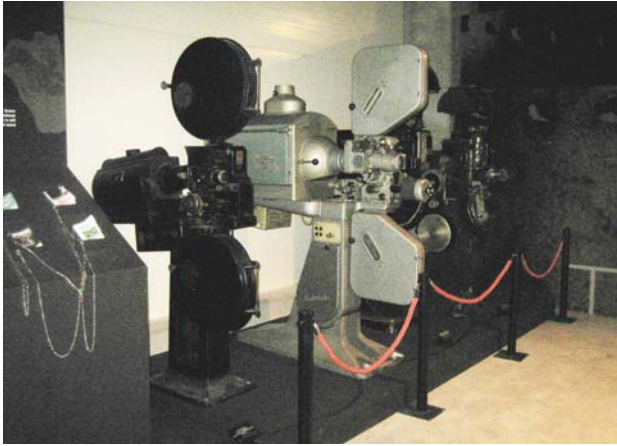
Ez a hivatalos sajtóközlemény. Száraz, tényközlő, érdektelen. A „Nagyérdemű” számára bizonyosan fontos információkat tartalmaz. De mit látnak a látogatóközpontban a szakmabeliek? Számukra a kiállítás az életet, az életüket ábrázolja. A mindennapok eszközeit, kellékeit, feladatait. A filmesek, tévések nap, mint nap találkoznak azon tárgyakkal, melyeket a tárlókban elhelyeztek, sőt, dol-

Régmúlt és közelmúlt találkozása

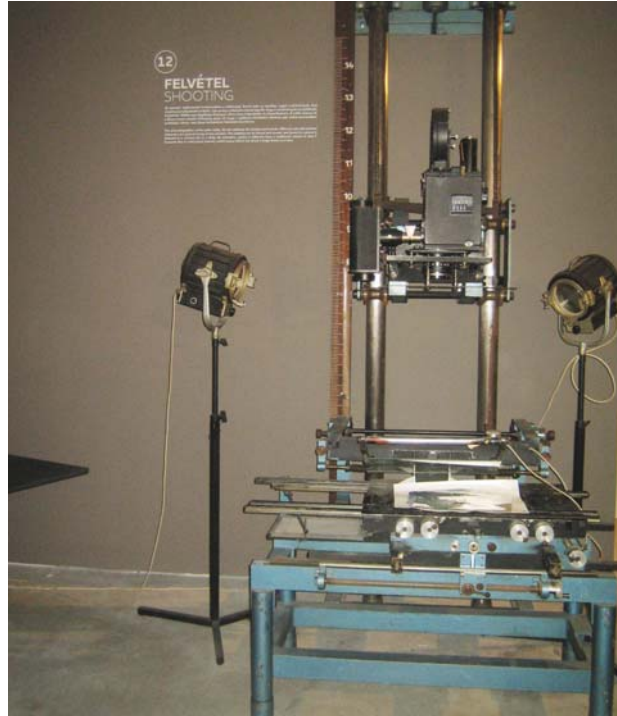
Ez a látvány fogadja belépéskor a látogatókat

Ezek a vetítők néhol még ma is működnek

Steenbeck vágóasztal. A filmgyárban sok ilyen készítettünk a '70-es évek végén tartalék alkatrészekből

Édesapám sokat dolgozott ezzel a trükk-kamerával. Gyermekként néha én is exponálhattam néhány kockát.

goznak azokkal, illúziót keltenek velük. Bár napjainkban már modernebb eszközöket használunk a filmkészítéshez, de a lényeg a régi maradt! Az elhivatottság, az alázat a szakma iránt, mely bizony egy csodálatos szakma! A család, a trükkök világa, az életünknek, a minket körülölelő világnak a leképezése a szakmai tudás, és a művészi céloknak megfelelő eszközök használatával.

Ennek a szaktudásnak a morskáit veti a kiállítás a látogatók elé, akik meglepődve tapasztalhatják meg, hogy a moziban, vagy a televíziók képernyőin előtt ülve, mind-mind áldozatává váltak mások mesterkedéseinek. Amikor nevetünk, vagy sírunk a mozgóképek láttán, bele sem gondolunk, hogy „dekára”, vagy „centire” pontosan kiszámított, előre jól kitervelt forgatókönyvekben lefektetett elképzeléseknek, megkomponált jeleneteknek leszünk az „áldozatai”. A kiállítás végigvezeti a nézőket mert a látogatók egyben mind azok is- egy olyan ismeretlen tájon, ahol még sosem jártak.

Betekinthetnek a kulisszák mögé, megismerhetnek bizonyos „titkokat”, és csodálkozhatnak mindazon, ami a filmek számára természetes, mondhatni hétköznapi munka.

Hogy a filmkészítés történelme érdekes-e? Hát persze! Hogyan lesz a fény játékból kép, amint beáramlik egy sötét terembe? Ha sok képet teszünk egymás után, és sorban meg-szemléljük azokat egy keskeny résen át, akkor a képek vajon megelevenednek-e? Hát persze! Ha ezt mind filmre rögzítjük, megmutathatjuk-e másoknak is? Természetesen! Ja, és tudunk-e hangot is készíteni hozzá? Igen! Zajt, zörejt, zenét alkotnak a nézők elkápráztatására a szakemberek. Hisz ez az életük! Ennek az életnek egy rövid áttekintését adja a kiállítás mindazok számára, akik részesei szeretnének lenni ennek a varázslatnak!

Mit is kínál a múzeum a látogatók számára? Az ősi mozgókép-előállító módszerektől eljutunk egészen a mai modern számítógépes trükkökig, a ma-

ketek készítésétől a valódi díszletek megépítésének bemutatásáig. Láthatunk filmes kellékeket, jelmezeket, megismerkedhetünk a trükkök, a maszkok, a szemfényvesztés világával, de a rajzfilmek létrehozásának módja, vagy a zörejfelvelelek készítésének bemutatása sem maradhat ki a sorból.

Most pedig hadd utaljak vissza a szakmabeliekre, különösen azokra a kollégákra, akik nem a fiatalabb generációt képviselik! Egyes kiállított tárgyak torokszorító érzést jelentenek számukra, mert felismerik a ki-

állítás, hogy ők maguk is részesei a film történelmének, a filmgyártás egy olyan korszakának, mely az utóbbi fél évszázadban élte hazánkban fénykorát. Az idősebb filmes nemzedék tagjai fel-felkiáltanak egyes berendezések láttán, hogy „Ezzel még én is dolgoztam!”, és ráeszmélnék, hogy hirtelen elröppent az a néhány munkás évtized, melyet a közönség szolgálatában töltöttek el.

Fentebb azt a szót használtam, hogy „Múzeum”. Hibának érzem, mert a múzeum kifejezés hallatán ősrégi dolgok bemuta-

tására asszociálunk, és ez itt számunkra, filmek számára nincs így! Nekünk a hétköznapijaink találhatóak a tárlókban, a személyes használati tárgyaink, melyek közül némelyeket mi magunk, barátaink, kollégáink, sőt, filmes dinasztíák esetében szüleink használtak nemrég. A vetítőkkel vetítettünk, a vágóasztalokon vágunk, a trükkasztalokon rajzfilmeket, főcímeiket készítettünk. A zörejfelveleleket ma is ugyanúgy, és ugyanazokkal az eszközökkel készítjük, mint ahogy azt a kiállításon kuriózumként bemutatják.

El is határoztam, hogy kiürítem a pincémet, és odaajándékozom a „múzeumnak” azokat a szakmából emlékként megmaradt használati tárgyakat, amelyekről ez idáig azt hittem, hogy csak lomok. Most értettem meg igazán, hogy gyorsan múlik az idő! Rájöttem, hogy az igazi feladat a felhalmozott tudás, és a közelmúltbeli filmgyártás ismereteinek átadása a következő generációnak, és erre buzdítom kollégáimat, filmes, televíziós barátaimat is! Vigyék el a kiállításra az otthonaikban fellelhető „élő történelmet”, hadd tanuljanak belőlük a fiatalabbak, hadd ismerje meg a világ az életünk eme csodálatos részét, és hadd kerüljenek végre jó helyre régi „kegytárgyaink”, ahelyett, hogy a padlásokon, pincékben porosodnának az idők végezetéig!

Steiner András

Díszletutca

A Médiatanács filmtámogatási koncepciója

Szeptember hónap folyamán a miskolci és szolnoki filmszemlén is szerveződött szakmai beszélgetés az átalakuló filmtámogatási rendszerrel. Ezek a diskurzusok nyugodt légkörben zajlottak, annak ellenére, hogy a dokumentum és tudományos ismeretterjesztő terület alkotói számára már igen régen nem íródtak ki pályázatok. A szakma áll.

Szolnokon a beszélgetés moderátoraként azt tapasztaltam, hogy Fodor Gergely és dr. Néder Sarolta őszintén és a problémákra nyitottan reagált a kérdésekre, a problémák felvetésére. Ezeket a vitákat követően Budapesten a Médiatanács épületében a szakmai szervezetek delegáltjai is elmondhatták hivatalos álláspontjaikat. A vita zárómondataként az is elhangzott, hogy a novemberben kiíródo pályázat tapasztalatai alapján a 2012-es esztendőben ismét lesz mód konzultálni és lesz mód, ha szükséges, a korrekcióra. Médiatechnika számára hivatalos tájékoztatást kértünk, hogy ne legyen értelmezési probléma ennek a támogatási rendszernek megfogalmazásánál. Ezt most szó szerint közzé tesszük.

A TÁMOGATÁS CÉLJA ÉS TÁRGYA

A támogatási koncepciót 2011. szeptember 21-én fogadta el a testület. A nem egészségügyi műfajok támogatására vonatkozó pályázati kiírásokat novemberben hirdetik meg, hogy az alkotóknak még az idén lehetőségük legyen támogatáshoz jutni.

A Médiaszolgáltatás Támogató- és Vagyonkezelő Alap (MTVA) 2011. évi támogatási tervében szereplő dokumentum-, ismeretterjesztő és animációs filmek támogatására, valamint a televíziófilm-forgatókönyv és tévéfilm-tervezési támogatások jövőbeni lehetőségeire írják ki a pályázatokat.

A testület a közszolgálati célú műsorok gyártását idén 400 millió forint keretösszeggel hirdeti

meg. Az elfogadott koncepció alapján idén a dokumentumfilmek támogatására várhatóan 140 millió, ismeretterjesztő filmekre 110 millió és animációs filmekre 90 millió forint jut.

A három filmes műfaj mellett forgatókönyvírók, filmtervezési fejlesztések és „ad hoc” pályázattal aktualitások támogatására is lehetőség nyílik. A novemberi pályázati kiírás lehetővé teszi, hogy a legjobb pályázatok még ebben az évben támogatást nyerjenek.

ELŐZMÉNY

2011-től a cél nem a mennyiség, hanem az értékek támogatása, egy eredményesebb bíráló bizottsággal.

A pályázati eljárások a jövőben gyökeresen megújulnak.

A 2011. évi nemzeti filmipar megújításának kormányzati szándéka, a filmszakmai konzultációkon elhangzott vélemények, a közelmúlt támogatásainak hiányosságai és bizonytalanságai, valamint az Alap pályázatait tapasztalatai igazolták, hogy égető szükség van a filmes pályázatok megújítására.

Az egyeztetés a szakmával elősegítette a filmszakmai sajátosságok beépülését a pályázati rendszerbe:

– A Médiatanács által elfogadott új szemléletű támogatási koncepció figyelembe vette a filmszakmai konzultációk során született javaslatokat.

– Az előkészítés során igazodtunk a konzultációk során megfogalmazott szakmai igényekhez, ezért értékek támogatása és a közpénz felelős felhasználása mellett az egyik legfontosabb szempont a filmszakmai sajátosságok figyelembevétele volt.

– A szakmai egyeztetések során is megfogalmazódott, hogy a Médiatanács és a pályázói kör közös célja, hogy a támogatás révén elkészülő alkotások a lehető legtöbb nézőhöz jussanak el.

– A pályázati kérelmek száma több: korábban 1-2 pályázatot adhatott be egy pályázó, idén egy produceri iroda három pá-

lyázatot, a rendező pedig egyet nyújthat be

Kiszámítható, korszerű, átlátható kiírások lesznek:

– A korábbihoz képest a jövőben kiszámítható, rendszeres beadású lesz a pályázat évi többszöri bírálattal,

– A forgatási időszakokhoz igazodó több forduló kiírásokra számíthatnak az érdeklődők. Az előszűrés és a többlépcsős megmérettetés biztosítja majd a sokszínű és kiemelkedő színvonalú pályamunkák születését - negyedévenkénti beadás.

– Fontos új szempont a visszacsatolás, a szóbeli konzultáció lehetősége, amely lehetővé teszi a támogatásból elkészülő alkotások utólagos értékelését, biztosítva a kiírókat arról, hogy a pályázó azt valósította meg, amit vállalt.

– A tartalmi beszámoló szövegkönyvből, három fotóból és a közreműködői listából áll – egyszerű

– a költségvetésre korábban nem volt formai előírás, 2011-től filmszakmai szempontok érvényesülnek (Filmirodával és Filmalappal egyeztetve)

– A korszerű műszaki- és a magas szakmai követelményrendszer – kötelező HD technika

Sokszínű, értékes, színvonalas tartalmak televíziós bemutatását célzó kiírások:

– A közpénz felelős felhasználása mellett a koncepció fő célja a sokszínű és kiemelkedő színvonalú pályamunkák támogatása, hogy valóban a legértékesebb és legtöbb nézőt képernyő elé vonzó alkotások részesüljenek támogatásban.

– A nem egészségügyi műfajok létrejöttét célzó 2011. évi pályázati terv elfogadásával a Médiatanács az elsősorban televíziós bemutatásra készülő, közérdeklődésre számot tartó, minőségi közszolgálati tartalmak és tehetséges alkotók fennmaradását szeretné támogatni

– A televízió: közvetítő az alkotó és a fogyasztó között – szélesebb bemutatói körhöz jutnak el ezen a platformon a kulturális javak.

– Segítheti a médiaszolgáltatókat a médiatörvényben rögzített műsorkvóták teljesítésében, mely szerint kötelesek tőlük független gyártó által készített magyar műveket is bemutatni

– A bemutatási szándéknyilatkozatot az első körben elfogadott szinopszis esetén kötelezően be kell nyújtani

– A mű hossza változott a korábbi 20-60-90 percesről a nem egészségügyi műfajok hosszaira: 13-26-52 +, az animációnál lehetséges az 5 perces is

Új pályázati eljárások, új lehetőségek

– lehetőség televíziófilm-forgatókönyv és televíziófilm-tervezési támogatásokra

A referencia sokat számít mind a zsűri, mind pedig a pályázó oldaláról

– a bíráló bizottság szakmai zsűriből áll, és megjelennek a televíziós igények a bírálatban

– a pályázói kör csak regisztrált producer iroda lehet

A finanszírozás és elszámolás jelentős javulására számítanak a pályázók

– a támogatási arány 67-80%-ról 80%-ra változott

– magas támogatási összegek (kevesebb alkotás, de azok jobb lehetnek)

– teljes bekerülési költség: támogatással együtt a gyártási költségek 100%-os rendelkezésre állásának igazolása elvárt

– producer költségek elszámolhatóak lesznek oly módon, hogy igazodnak a nemzetközi sztenderdekhez – a rezsiköltséggel maximum 15%-os lehet

Ami nem változott a korábbi pályázatokhoz képest, mert jó tapasztalataink voltak:

– a készületi foka a pályázott alkotásnak maximum 10% lehet

– az elszámolás továbbra is könyvvizsgáló alkalmazásával történik

– a folyósítás üteme: 80% előfinanszírozás és 20% utófinanszírozás

– közvetett támogatás továbbra is igénybe vehető

– a koprodukciós partner nincs kizárva

– határidő módosítás alapvetően nem lehetséges, de az eddigi gyakorlat szerint indokolt esetben a médiaszolgáltató hozzájárulásával a Médiatanács döntésével meghosszabbítható.

– referencia: mind a pályázónak, mind a rendezőnek kötelező

A JÖVŐ

Az egyeztetések nem érnek véget, a hatóság a jövőben, az első pályázati tapasztalatokat követően is számít a filmes szakma aktív részvételére és javaslataira.

TÖRVÉNYI HÁTTÉR

Az Mttv. 136. § rögzíti az Alap feladatait.

– elkülönített pénzalap, amelynek kötelezettsége többek között a közszolgálati célú műsorszámok gyártása és támogatása

– az Általános Pályázati Feltételeket a Médiatanács fogadja el

– a Médiatanács határozza meg az Alap támogatáspolitikáját

– a pályázati eljárásokkal kapcsolatos teendőket az MTVA támogatási területe végzi

Filmes támogatások 2011-től

– Filmalap – egészségügyi műfajok

– MTVA Médiaalap – nem egészségügyi műfajok, televíziós platformok

– NEEFMI – a Filmalappal történő megállapodás szerint.

A szakma ma a nagyon kicsi koncon vitatkozik

BABICZKY LÁSZLÓ SZÜLETÉSNAPI BESZÉLGETÉSE KENDE JÁNOS OPERATŐRREL

Engedd meg, hogy gratuláljak, betöltötted a hetvenet. Hetvenkedhetsz! Mivel tölti idejét a hetvenéves operatőr?

Nyolc éve abba hagytam a filmkészítést, bár most Jancsóval készítettünk egy három perces etűdöt Tarr Béla felkérésére, de az alapfoglaltságom a „főiskolán” az oktatás, és a HSC elnöke vagyok. Ez lefoglal sok időt, bár sok eredménye nincs, mert minél kevesebb a film, annál több a gond. Ezen kívül még az NKA mozgókép kollégiumának vagyok a vezetője, itt azonban még nem látjuk a jövőt. Az új NKA elnök L. Simon László úgy kezdte, hogy a mozgókép kollégiumra nincs szükség. Ez azért nagy baj, mert akkor a folyóirat kiadás, az oktatás, a forgalmazás marad pénz nélkül. Ezek a jelenlegi elfoglaltságaim, de azt nem látom előre, hogy ezek meddig tartanak.

Mit mondasz tanítványaidnak, ha lehetőségeikről kérdeznék?

Az operatőröknél az, természetes, hogy külföldön is kipróbálják magukat. Hál' Istennek elég sok tanítványom dolgozik külföldön, az operatőrök helyzete azért könnyebb, mert munka akad, ha nem is olyan, mint amire vágytak. De ez a szakmának természetes velejárója. Meg kell tanulniuk klipekben, televízióban gondolkodni, reklámokat készíteni, de természetesen mindennek a csúcsa a játékfilm. **Amikor az operatőri alapokról beszélsz tanítványaidnak ezek az életperspektívák is fölvetődnek?**

Ilyesmiről magánemberként szoktunk beszélni, szünetekben, vagy ha egy hallgató kap valami lehetőséget és megkérdezi, mit szólnok hozzá. Azt szoktam mondani, hogy addig ne vállaljanak méltatlan feladatot, amíg van módjuk kivárni a jó lehetőséget. Ma már ezt egyre ritkábban mondom. Ma már nem mindig tudom, mi a méltó és mi a méltatlan. Lényegesen nehezebb

a helyzet. Azt az igényességet, amit tanítottam lejjebb kell adnom!

Hogyan látod az átalakuló magyar filmgyártás helyzetét?

Nagyon sok pénzt vontak el. Ezért, akármilyen jó rendszer alakulna is ki, nehezebb lenne. A rendszer szerintem nem is alkalmas arra, hogy demokratikusan működjön, hogy a szakma beleszólhasson a filmlehetőségek szétosztásába. Az én családomban volt, aki a súlyos Rákosi korszakban, filmfőigazgató lett. Módom volt ennek működését közvetlenül látni. Gyerek voltam, de megsejtettem a rendszer működését. Ugyan a Mágna Miska is elkészült, de a Szabóné, a Föltámadott a tenger, a Teljes gözzel is, van fogalmam a központi irányításról.

A kádári korszakban is készültek jó filmek, nem egynek Kende János volt az operatőre. Igaz ez egy puhuló diktatúra volt.

Európa és a világ felé a kádári hatalom legitimálásának egyszerű módja volt 56 után, ha a kultúra területén felmutat valamit. Ennek a legnemzetközibb területe a filmkészítés volt. Ha a filmek arról szólnak, hogy milyen nagyszerű itt minden, az nem legitimálta volna a rendszert. Ezért valamilyes szabadságot, bizonyos tabuk megtartása, és központi irányítás mellett megengedett a hatalom. Ha végignézzük az 1956 után készült filmeket, 56-ról, mint valóságos ellenforradalomról már csak Keleti Márton készített mozit. A filmrendezők nagy része, ódzkodott attól, hogy dicsérje a rendszert. Ezért én visszamenőleg is büszke vagyok a magyar filmrendezőkre.

Van-e helye az elkészülő játék-, dokumentum-, kisjáték-, animációs filmjeinknek az egyre szűkülő mozi hálózatban? Egyre több városban egyáltalán nincs már mozi. A művész mozik pedig végveszélyben vannak.

Nekem van egy régi-régi bánatom. Szerettem volna a Híradó mozit visszaállítani. Ott egy folyamatos vetítésben dokumentumfilmet, ismeretterjesztő fil-

mezzel számolni kell mindenképpen. Három mozijegy árért már nagyon jó minőségben lehet filmeket venni és azt háromnál többen megnézhetik. A mozik

kiépíteni, ami alkalmatlan a központból való vetítésre. Ez a módszer mobilabb vetítést tenne lehetővé. Ahogy régen a 16-os kópiákkal be lehetett jámi

Kende János operatőr

Kovács László és Kende János a Főiskolán (2005)

met, kisjátékfilmet, animációt vetíteni. Ez egy közösségi tér lenne, de nyilvánvalóan megváltoztak a szokások. Interneten, DVD-n nézünk filmeket.

fogyásáról meg az a véleményem, hogy elrontottuk az e-cinema technikai paramétereit. Minden tiltakozás ellenére elkezdtek egy olyan rendszert

az országot, ahol egy közösségi térben mindig lehetett, lehetne vetíteni. Az egy közösségformáló erő is, ha összehívunk embereket egy filmet megnézni.

Filmszemle 2007: Kállai Ferenc, Jancsó Miklós és Kende János

Kétségesnek tűnik a budapesti Filmszemle sorsa, ugyanakkor szaporodnak városainkban a filmfesztiválok. Ezek nem vehetik át a budapesti filmszemle szerepét? Szolnokon nagyon sikeres a nemzetközi képzőművészeti, ismeretterjesztő filmszemle, Kecskeméten animációs szemle, de Eger, Miskolc...

Ezek fontos állomásai a kultúrának.

Idén módomban volt zsűrizni a Szolnoki Tudományos Filmfesztiválon. Nyolcvanórányi film érkezett. Ebből negyven óra a világ minden részéből. Egy kis alföldi magyar város a világ minden részéből képes filmalkotásokat becsatornázni. Ez büszkeséggel töltött el. Ezek fontos események a város életében és a filmesek életében is. A budapesti szemlét most egy „álom” kiütötte. A nagy múzeumok árnyékában, amit majd föl-építenek, lesz egy „moziterem”, egy nemzetközi „A” kategóriás filmfesztiválnak való hely. Az „álom” ürügyén most a Szemle megszűnni látszik. Ebben az évben film se nagyon van.

Mi a realitása annak, hogy ebben az átalakuló rendszerben ismét lehetőség lesz, mert kevés a pénz, olcsó költségvetésű filmeket készíteni?

Ma már akár telefonnal, fényképező géppel is lehet filmet ké-

szíteni. Meg fog jelenni egy olyan amatőr filmes konkurencia, amelyikből azért a nagy számok törvénye szerint egy-egy izgalmas alkotás is megvalósulhat. Az új rendszer hibája az is, hogy a „profi”, ezt a szakmát tanult fiatalok indulását egyáltalán nem segíti. Eddig az MMKA támogatásával évente öt-hat elsőfilmes szólalhatott meg. Most ennek nem látom a lehetőségét.

Elképzelhetetlennek tartod, hogy az MTVA pályázati rendszere lehetőséget teremt a televíziós filmek nagyobb számú megjelenésére, és ebben szerepet kaphatnak az első filmesek is?

Terveikben kisjátékfilm nem szerepel, pedig ez egy televíziós műfaj is lehetne és a kezdőknek egy nagyon jó indulási lehetőség. Az MTVA terveiben szerepel dokumentumfilm, animációs film, ismeretterjesztő film, televíziójáték forgatókönyv, előkészítés, de kisjátékfilm nem szerepel.

Úgy tudom az NKA kiírt kisjátékfilmre pályázatot, és idén még döntés is lesz.

Igen, de Szalai Annamária és Andy Vajna közölte, hogy a kormányhatározat szerint mi nem írhatunk ki ilyen pályázatot. Ez a pályázat még érvényben van. Azt nem tudom, hogy L. Simon László, az új NKA elnök mit fog

Oktatás

ezzel kezdeni, de a mozgókép kollégiuma nem kívánta ezt a pályázatot visszavonni, leállítani. Még nincsenek nyertesek, de bent van hatvan kisjátékfilm-terv és tizennégy animációs filmterv. Erre a pénz is meg van.

Sok-sok megnyilatkozásodban kifejtetted, hogy a televíziós filmekre szükség van.

Ez így gondolom, s ezért harcolok már évek óta, nem sok eredménnyel.

A Barátok közt és a többi szappanopera nem tölti be azt a szerepet, mint az egyedi filmek?

Semmiképpen nem. Elviselhetetlenül rosszak a színészek. Régen a televíziós filmek azt mindenképpen biztosították, hogy jó színészek dolgoztak, jó rendezők kezében. Ezek a végtelemitett sorozatok, minőségüket tekintve, borzasztóak. Igény van rá, a nézőket leülteti a tévé elé,

a csatornák harcolnak, hogy melyiket hányan nézik, de a eredmény csapnivaló.

Mi lenne a megoldás?

Magyarországon, nyolc-tíz igazi játékfilm elegendő lenne, de sok-sok igényes televíziós műre is szükség van. Minden tiszteséges televízióknak, de a közszolgálatiakra mindenképpen heti egy magyar tévéfilmet kellene vetíteni. Ez ötven-száz tévéfilmet jelent.

Én, mint volt televíziós, tudom, hogy a hetvenes években el is készült a Magyar Televízióban ennyi fikciós mű. Zsurzs Éva, Mihályfy Imre, Szónyi G. Sándor, Nemere László, Dömölky János, Fehér György, Szinetár Miklós, Esztergályos Károly sorolhatnám a neveket...

És akkor most csak a televíziós filmekről beszélünk, de volt évi 52 színházi közvetítés, irodalmi összeállítások...

Hogyan látod a Filmművészeti Egyetem helyzetét a megváltozott körülmények közepette?

Félek, ha a film nem fontos, akkor az oktatása sem lesz az. Elmaradhat az anyagi támogatás, költségterítésessé válhat. Több művészeti ágban is látzanak ilyen jelek. Remélem, hogy a helyzet nem olyan rossz, mint amilyennek én látom. Az idei évben még van pénz a vizsgafilmekre, mert az NKA valamelyest finanszírozta a MOME-t meg a Filmművészetit. Szűkösen, de megvan a szükséges pénz a vizsgafilmekre és az operatóri gyakorlatokra.

Milyennek látod a szakmai szervezetek jövőjét? A szak-

ma közhangulatában fontos szerepe lenne ezeknek a szervezeteknek, a szakmai diskurzus fontossága nem elhanyagolható és érdekvédelmi tevékenységre is szükség van.

Szerepük lenne ezeknek a szervezeteknek, de Magyarországon működésük megvalósíthatatlan. Ezek a szervezetek mindenütt önellátóak, a tagság tagdíjaiból és egyéb pályázatokból élnek. A magyarországi szakma olyan tagdíjat nem tud fizetni, hogy ez az önállóság megvalósulhasson. Ezért állami támogatásra szorul, szorúna. A szakma pedig most azon a nagyon kicsi koncon vitatkozik, veszkezik, amire lehetőséget lát. Ez nem szül jó vért.

Operatóri Mesterkurzus: Kende János és Zsigmond Vilmos

LONG SHOT

Játékfilm egyetlen snittben

A 2010-es cannes-i filmfesztiválon bemutatott híres uruguayi film, a La Casa Muda újraforgatásával Igor Martinovic operatőr nagy fába vágta a fejszéjét. Nem mintha nem lett volna elég tapasztalata – hiszen ő volt az operatőre az Oscar-nyertes Ember a magasban című dokumentumfilmnek, sőt az IFC-féle Red Riding trilógia második darabjának, az 1983-nak is. Martinovic számára az jelentette az igazi kihívást, hogy megismételje a La Casa Muda legnagyobb különlegességét, és az egész filmet egyetlen snittben forgassa le.

Martinovicnak kisméretű, ultramozgékony kamerára volt szüksége, amellyel együtt befér egy autó első ülésére, majd beemelhet a házba, és megállás nélkül végigjárhatja a szobák labirintusát. Azaz könnyű kamera kellett, amely mégis mozimínőséget kínál. Úgy tűnt, a megoldás csak a Canon EOS 5D Mark II lehet. Az ezzel a kamerával való filmezés legáltalánosabb nehézsége, hogy a nem szokványos formátummal a legtöbb operatőrnek nincs tapasztalata.

Martinovic a New York-i East Village-ben talált rá a Production Junction kölcsönző cégére barátja, Michael Simmonds révén,

aki szintén velük dolgozott az Újabb parajelenségek operatőreként. Martinovic azonnal fel-

vette a kapcsolatot a tulajdonosokkal, Dave McGrathtal és Chris Edwardsszal, pedig nem

is tudta, hogy egyébként ők is operatőrök: mindketten számos mozifilm, showmüsort, reklámot és videóklipeket forgattak már.

A Production Junction McGrath és Edwards 1999-ben alakította meg, hogy afféle jövedelem-kiegészítésként bére adhassák saját felszerelésüket, amikor nem használják. Nem is számítottak rá, hogy vállalkozásuk így fel fog törni. Sikerük fő okát Edwards abban látja, hogy tejből-vajból fürösztik az ügyfeleiket. Figyelemre méltó, de korántsem véletlen, hogy a Production Junction képes volt megélni New Yorkban a nagy világválság óta legsúlyosabb gazdasági visszaesés alatt is. Ők nem átlagos kölcsönzőként működnek, ahol ügyintézők veszik

fel a rendelést és végzik el a kiszállítást, hanem személyesen is részt vesznek a folyamatban.

Martinovic esetében ez úgy történt, hogy Edwards és McGrath leültették őt a stúdiójukban, kapott egy asztalt, telefont, laptopot és asszisztent. Így a produceri irodán kívül is elvégezhette az előkészítő munkálatokat, Edwards és McGrath pedig végig figyelemmel kísérhették a projekt alakulását, és gondoskodhattak róla, hogy ügyfelük mindent megkapjon. Martinovicot a Redrock Micro mindenféle moduláris, testre szabható kiegészítőjével is ellátták.

ALAPFELSZERELÉS

A Redrock termékek mind modulárisak, azaz teljes mértékben

Igor Martinovic operatőr
Fotó: William Hardt

Redrock Micro kiegészítők - a tökéletes megoldás

felcserélhetők és testre szabhatók. A Production Junction szinte kizárólag Redrock Micro termékeket használ. Most, hogy mindez a rendelkezésére állt, Martinovic és asszisztense kezdett megőrlni.

A Production Junctiontel való kapcsolatukra tekintettel Brian Valente a Redrock

Raadásul ez egyszerű lehetőség, hogy visszajelzést kapjunk a termékek általános teljesítményéről, ami befolyásolhatja azok jövőbeli verzióit.”

Martinovic, miután kiegészítette fegyvertárát egy 5D Mark II állvánnyal, a monitorozással kezdett foglalkozni. Mivel a filmnek egyetlen hosszú, fo-

életmentés volt, nélküle nem boldogultunk volna.”

Martinovic a DP6 monitort választotta, mert egyedül ez rendelkezett olyan képskálázó funkcióval, amelyen az 5D Mark II-vel való filmzés közben a teljes képernyős képet lehet látni. Így a segédoperátor a képernyőt látva könnyen beállíthatta a kritikus fókuszot. Wes Phillips, a SmallHD társtulajdonosa elmondta, hogy a DP6 népszerűsége miatt akkor éppen hiánycikk volt. „A beérkezett rendelések teljesítésével is késésben voltunk, de Chris és Igor számára az utolsó pillanatban mégiscsak elő tudtunk teremteni egyet.”

Phillips elmondása szerint a SmallHD nem csupán terméket előállító vállalat. Akárcsak Edwards és McGrath, ők is filmes háttérrel rendelkeznek, és együtt éreznek a filmes minden bújával-bajával. A SmallHD –

csak a kamerára és a monitorra vonatkozott, de azt is jelentette, hogy a jelet valahogy el kellett juttatni a monitorokhoz, amelyeket különféle helyszíneken állítottak fel, attól függően, hol forgattak éppen. Mivel a monitorokat nem tudták kábelekkel rákötni a kamerára – hiszen akkor szó szerint több kilométernyi kábel húzódott volna végig a házban –, vezeték nélküli megoldásra volt szükség. Vagyis kezdetnek egy CamelBak hátizsákra.

A CAMELBAK

A jel vezeték nélküli rögzítéséhez a kamerából kiinduló HDMI kábel belecsatlakozik a SmallHD HDMI elosztóba. Az egyik HDMI kábel, amely az elosztóból indul ki, a kameraállványra szerelt SmallHD DP6 HD monitorba fut be. A másik HDMI kábel egy Blackmagic Design átalakítóba csatlakozik. A jel itt alakul át HD-SDI-vé, majd befut a Boxx Meridian hordozható adóba. A CamelBak teljes tartalmát egy sor elosztó segítségével egy Switronix V-foglatatú akku táplálja, amelyet az egynapos forgatás alatt csak egyszer kellett cserélni.

Végül a jel a Boxx Meridianból egy vevőkészülékbe jut, amely a kimeneti jelet a monitorokra továbbítja a rendezők számára. Egyszerűnek hangzik, de a filmeseknek mindezt a semmiből kellett megteremteniük. Martinovic, az első és második segédoperátor, a digitálisképteknikus, Edwards és McGrath mindannyian összegyűltek, hogy kisüssenek egy működő megoldást, amely nem tartja fel a filmezést.

Három és félhétnyi próba után, 2010 novemberében a stáb végre készen állt a forgatásra. A Silent House-t ugyanaz a Chris Kentis és Laura Lau írta és rendezte, akik a Sundance Filmfesztiválon nagy sikert aratott Nyílt tengeren c. filmet. A film nagy részében Kentisnek és Launak fogalma sem volt, min meggy keresztül az operátorszemélyzet.

SZELLEMIRTÓK

Nem lehet eleget hangsúlyozni, hogy ha a film egyetlen snittből áll, akkor a kamerát nem lehet leszedni az állványról és áthelyezni statívrá, vagy dollyra.

Martinovicnak azonban támadt egy ötlete. Rájött, hogy ha a Redrock Micro állvány fogantyúinak végére egy-egy teniszlabdát erősít, akkor finoman le tudja tenni a kamerát, és végig tudja csúsztatni a padlón, mint ha dollyt vagy csúszkát használna.

Bár a filmben elvileg szellemek üldözték Elizabeth Olseint, valójában inkább Martinovic üldözte őt a forgatás helyszínén, hátán egy protonhátizsákkal, mint a Szellemirtókban. Természetesen hiába készítették elő és próbálták ki mindent, mégis adódtak problémák, például amikor a monitoroknak nem sikerült fogni a jeleket. A jel torzulását nem a távolság okozta, nem is paranormális tevékenység, hanem egyes falak és padlórések csillapítása. Ezért folyamatosan változtatni kellett a monitorok helyét, hogy mindig közvetlenül a kamera fölött vagy alatt legyenek. Martinovic végül megtanulta, hogy a házban belül melyek azok a pontok, amelyeket el kell kerülnie, mert ott nem megy át a jel.

A Zeiss CP.2 lencsékkel ellátott távvezérlésű fókuszkövető használatát szintén megoldoztatta a filmeseket, mivel a fogaskerekek a filmzés során bemozdították a könnyű, kompakt fix fókuszú objektíveket. Ez komoly gondot okozott, úgyhogy Edwards és McGrath kénytelen volt vállalni a két órás utazást a helyszínre, hogy megoldást találjanak. Nem volt könnyű. Edwards szerint az egész éjszaka véletlenszerű próbálkozással telt. Végül felhívták Valentét, aki öt perc alatt eligazította őket, hogy melyik lesz az az összetevő, amely a helyén tartja a lencsét.

A Silent House 90%-a egy házban belül játszódik, amelynek ablakai be vannak deszkázva. Ez előnyös volt Martinovic számára, hiszen ő határozhatta meg a világosítást. Odabenn voltak ugyan lámpák, de az 5D szenzormérete miatt több jelenet megvilágításához effektív fényeket, például lámpásokat használtak. Mivel Martinovic teljes mértékben ki akarta használni a sekély mélységélességet, az egyik legnagyobb feladat az volt, hogy nappal úgy kellett belepnie a kamerával a házba, és

Martinovic két teniszlabdát erősített Redrock állványának két fogantyújára
Fotó: William Hardt

Az egyetlen külsőben forgatott jelenet.
Fotó: Tazora Films

Micrótól felajánlotta a segítségét Martinovic igényeire alapozva. Valente inkább a terepen szeret információt gyűjteni ügyfeleinek szükségleteiről, mint bemutatóteremben vagy szakkiállításán. „Igomnak valami forradalmira volt szüksége, és szerencsére a Redrock felszerelések tervezésében tekintettel vagyunk a módosíthatóságra – magyarázta Valente. – Most, hogy megfigyelhettük a felszereléseinket működés közben, igazolva látjuk a koncepciót.

lyamatos felvételtől kellett állnia, nem lehetett jeleket elhelyezni a színészek vagy a stáb számára. Martinovic még a kamera fókuszkövetőjére sem tehetett jeleket, mert térkép nélkül ezek is jóformán követhetetlenek lettek volna. A segédoperátornek így pusztán szemmérték alapján kellett volna végeznie az átélést. Ezt tovább bonyolította, hogy az 5D felvétel közben normál felbontású 4:3 kimenő videójelet ad. Martinovic szerint „a SmallHD [terepmonitor]

tette hozzá Phillips – az ügyfeleire bizza a reklámozást, mert költségvetése nem ad lehetőséget hagyományos marketingre. „Ha valaki egy ismerősétől hall egy termékről, vagy valakitől, akit tisztel, abban azonnal felébred a bizalom. Így minden ügyfelünk egy-egy két lábon járó reklám.”

Mivel Martinovic ki-be és fel-alá járt a házban, kamerarendszere minden alkotórészének önmagában is működőképesnek kellett lennie. Ez nem-

A SILENT HOUSE NÉGY CSODÁJA

Martinovic és Edwards szerint négy csoda tette lehetővé a Silent House leforgatását. Az első a SmallHD HDMI elosztó. Ez az apró készülék sikeresen elosztta az 5D Mark II HDMI jelét, így azt mind a fókuszát átélő segédoperatőr, mind a monitorosok figyelhették. A második a Redrock Micro foglalatja, amely nem engedte, hogy a Zeiss kompakt fix fókuszú objektívje véletlenül kicsúszjon a fókuszából. A harmadik a Blackmagic Design átalakító elosztója volt, a negyedik pedig a CamelBak hátizsák, amelyben elfért a szétosztó, az át-

úgy kellett ott mozognia, hogy nem változtathatta meg az expozíciós beállításokat. Ehhez polarizáló és ND-szűrőket használt, amelyeket egy pillanat alatt el kellett távolítani, hiszen a vágásra nem számíthatott. A vilá-

gósítással egyéb gondok is voltak: egyenletesen megvilágított, sima felületeken filmezés közben függőleges vonalak jelentek meg. Ezeket végül az utómunkálatok során sikerült eltávolítani.

Chris Edwards és Dave McGrath a Production Junctiontől
Fotó: William Hardt

alakító, az adó és a V-foglalatú akku.

A Silent House forgatása 2010. november 12-én készült el, majdnem 2 millió dolláros költségvetéssel. A film egy ré-

szét bemutatták a 2011-es Sundance Filmfesztiválon. Egyelőre nem tudni, mikor kerül majd a mozikba.

Clint Milby

Nagy képsebességű 3D-s digitálismozi-technológia

A kanadai International Datacasting Corporation (IDC), amely piacvezető megoldásokat kínál digitális tartalmak terjesztésére a világ legjelentősebb műsorszórái számára, nemrég bemutatta új generációs nagy képsebességű 2D-s és 3D-s technológiáit a digitális filinterjesztés terén.

Superflex Pro Cinema Event Player

A Superflex Pro Cinema Event Player (PCEP) az IDC átfogó és teljes körű Pro Cinema megoldásainak legújabb eredménye, mely kiváló minőségű 2D-s és 3D-s képeket, nagyfelbontású és nagy képsebességű videókat tud továbbítani digitális mozi vetítőkre. Ez az új technológia jelentős képminőség-javulást eredményez az élő alternatív tartalmak esetében is, ami növeli a fogyasztói igényt arra, hogy sport-, zenei és színházi eseményeket moziban tekintsenek meg. A Pro Cinema Event Player a mozi-tulajdonosok költségeit is csökkenti, ha multiplexükben több képernyőn is 2D-s és 3D-s élő tartalmakat kívánnak vetíteni. A frissen kifejlesztett terméket

a 2011-es IBC-n láthatta is a szakmai közönség.

„Az IDC megelőzi korát ezzel az új technológiával, amely mind 2D-s, mind 3D-s tartalom terjesztése esetében támogatja a 60 f/s képsebességet. A Pro Cinema Event Playert kínáljuk válaszként a digitálismozi-ágazat kibontakozó igényeire – nyilatkozott Frederick Godard, az IDC elnöke és ügyvezetője. – Ezzel a technológiával a mozi-tulajdonosok maximalizálhatják bevételeiket, míg a tartalom terjesztésének költségeit a minimumra szoríthatják. A mozik most bővíthetik az általuk kínált alternatív tartalmak választékát és javíthatják azok képminőségét, így szélesebb körű közönséget célozhatnak meg.”

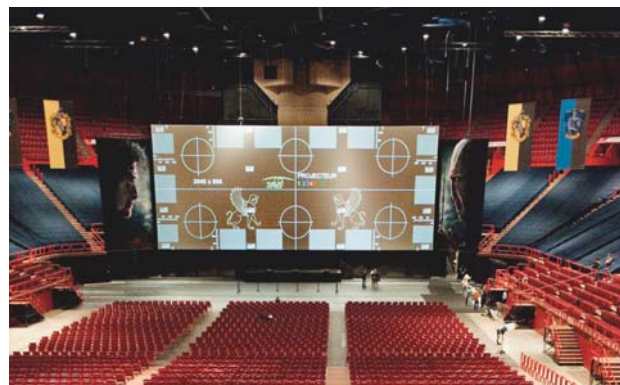
A Pro Cinema Event Playerhez beépített SENSIO® Hi-Fi 3D technológia is tartozik. „A SENSIO büszke arra, hogy hozzátehetette a magáét az IDC legújabb fejlesztéséhez – mondta Nicholas Routhier elnök-ügyvezető. – Már 2007 óta együtt dolgozunk a mozikban műsorra tűzött 3D-s élő közvetítésekre szánt megoldások fejlesztésén.”

Az IDC szintén az IBC2011-en vezette be digitálismozi-eszközgazdálkodási platformjait. Az IDC-féle Distribution Managert arra fejlesztették ki, hogy lehetővé tegye digitális mozi-szabvány-csomagok (DCP-k) műholdas úton történő rendszerbe illesztését, ütemezését és terjesztését. Az NOC Manager pedig távoli mozik Superflex vevőkészülékein való DCP-tartalomkezelést biztosít, riasztási értesítésekkel és jelentésekkel.

Az IDC jelenleg olyan élvonalbeli ügyfelekkel dolgozik együtt a digitálismozi-tartalmak világméretű terjesztésében, mint a Deluxe/Echostar, az Arqiva, az Eutelsat, és már több mint 3 000 egységet szállított vevőinek.

Christie Solaria CP2230 digitális mozivetítő

Hatalmas Christie-projektoros digitális mozi

A SENSIO chipje felismeri a 3D tartalmat

Nagy a tét:
demokrácia lesz itt,
vagy csak látszatdemokrácia?

MEGJELENT

Megvásárolható
a könyvesboltokban.

KÖZÉLETI KÖZELHARCOK

50 interjú a frontvonalban

Ötven beszélgetés
ötven meghatározó közéleti személyiséggel

SONY
make.believe

A mi 35mm-es világunk körülötted forog

Bármilyen legyen a Te 35mm-es világodban, a Sony rendelkezik mindazzal, amivel rögzítheted.

A gazdag filmgyártók művészeinek a kiváló képminőségű SRW-9000PL kamkorderünket kínáljuk, amely egy látványos „wow” elemmel a Sony világklasszis zászlóshajójáról az F35-ről lett mintázva.

A kis költségvetésű produkcióknak az új Super 35mm-es szuperkompakt PMW-F3-as nyújt bámulatos mozimínőséget olyan rendezőknek, akik eddig még álmodni sem mertek 35mm-es filmzésről. Elérhető most már RGB opcióval is!

A költséghatékony video gyártás eddig ismeretlen szintje az új 35mm-es NXCAM formátumú NEX-FS100-as kamkorder melyet magas minőségigényű kezdő illetve kisfilmes alkalmazásokra fejlesztettünk ki.

Lépj be a Sony 35mm-es világába, és fedezd fel a benned is rejlő lehetőségeket.

www.pro.sony.eu/35

F35

SRW-9000PL

PMW-F3

NEX-FS100E

A legjobb szolgáltatásért, ismeretekért és szakértelemért keresse fel a Sony hivatalos márkakereskedőket.
Hivatalos Sony márkakereskedők:

Rexfilm Kft. • 06 1 382 7160
Somos Broadcast Media Zrt. • 06 1 460 8050
Studiotech Kft. • 06 1 240 1444